

HÖGSKOLAN
I HALMSTAD

Socialpsykologiskt program 180hp

KANDIDATUPPSATS

"Jag känner att vi är tvillingar, men jag måste få vara mig själv"

En kvalitativ studie om enäggstvillingars upplevelser kring sin identitet i sin sociala miljö

Antonija Ladan och Cecilia Öman

Kandidatuppsats 15hp

Halmstad 2014-03-12

Högskolan i Halmstad
Sektionen för hälsa och samhälle
Socialpsykologi: 61-90hp
Kandidatuppsats, 15hp
HT 2014-01-16

”Jag känner att vi är tvillingar, men jag måste få vara mig själv.”

– En kvalitativ studie om enäggstvillingars upplevelser kring sin identitet
i sin sociala miljö

Författare:

Antonija Ladan, Cecilia Öman

Handledare:

Niklas Westberg

Examinator:

Henrik Stenberg

Abstract

Denna studie understryker den sociala miljöns betydelse för enäggstvillingars identitetsskapande. Hur utvecklas identiteten hos två genetiskt identiska individer som växer upp i samma miljö? Undersökningen bygger på kvalitativa intervjuer med tio enäggstvillingar, som även vill ge en inblick i hur enäggstvillingar upplever sin relation till sin tvilling och hur de upplever att de uppfattas av den sociala omgivningen. I vår teoretiska referensram har vi använt oss av diverse identitetsteorier som betonar interpersonella- och gruppprocesser, Cooleys teori om spegeljaget samt den sociala jämförelseteorin som presenteras av Festinger. I resultatet framgick det hur enäggstvillingars identitet uppfattas i förhållande till sin tvilling, där omgivningen hade en betydande roll i enäggstvillingarnas identitetsskapande men även hur jämförelser direkt påverkade den egna självkänslan. Vi vill även konstatera att samtliga enäggstvillingar delade upplevelsen av trygghet och gemenskap i relationen till sin tvilling.

Nyckelord: *Enäggstvillingar, identitet, relationer, jämförelser, grupptillhörighet*

This study emphasizes the social environment to identical twins identity. How does the identity of two genetically identical individuals who grow up in the same environment develop? The study is based on qualitative interviews with ten identical twins, who also want to give a glimpse of how identical twins experience their relationship with their twin and how they experience they are perceived by the social environment. We have been using various identity theories that emphasize interpersonal and group processes in our theoretical framework, also Cooley's theory of the looking glass self and the social comparison theory presented by Festinger. The result showed how identical twins identity was perceived in relation to its twin, where the social environment had a significant role for identical twins identity but also how comparisons directly affected their self-esteem. We would also note that all identical twins shared the experience of safety and fellowship in relation to its twin.

Keywords: *Identical twins, identity, relationships, comparisons, group membership*

Innehållsförteckning

1.	Inledning.....	1
1.1	Syfte och problemformulering	1
1.2	Disposition.....	2
2.	Bakgrund	3
2.1	Tidigare forskning.....	3
2.1.1	Twin and Sibling Attachment in a Nationally Representative Sample	4
2.1.2	The Perception of Similarities and Differences Among Adolescent Siblings - Identification and Deidentification of Twins and Nontwins	5
2.1.3	Heritability of the Big Five Personality Dimensions and Their Facets: A Twin Study	7
2.1.4	Rethinking twins and Environments: Possible Social Sources for Assumed Genetic Influences in Twin Research	8
3.	Metod.....	9
3.1	Vetenskapsteoretisk ansats.....	9
3.2	Förförståelse.....	10
3.2.1	Vår förförståelse.....	11
3.3	Val av metod.....	12
3.4	Urval	13
3.5	Tillvägagångssätt	14
3.6	Tillförlitlighet	16
3.7	Etisk reflexion	16
4.	Teoretiska utgångspunkter.....	18
4.1	Social jämförelseteori.....	18
4.2	Spegeljaget	20
4.3	Social identitet.....	20
5.	Resultat.....	23
5.1	Självuppfattning, självständighet och bundenhet.....	23
5.2	Omgivningens uppfattning av tvillingarna	26
5.3	Tvillingarnas interna och omgivningens externa jämförelser	28
5.4	Relationen till varandra och till övrig omgivning.....	31
6.	Socialpsykologisk analys och tolkning	34
6.1	Självuppfattning, självständighet och bundenhet utifrån social identitetsteori.....	34
6.2	Tvillingens självuppfattning baserad på omgivningens uppfattning.....	37

6.3	Att jämföra sig med sin tvilling och att bli jämförd av den sociala omgivningen.....	38
6.4	Bundenhet och trygghet i sin tvillingrelation	40
7.	Sammanfattning	42
7.1	Självuppfattning, självständighet och bundenhet.....	42
7.2	Omgivningens uppfattning av tvillingarna	42
7.3	Tvillingarnas interna och omgivningens externa jämförelser	43
7.4	Relationen till varandra och till övrig omgivning.....	43
8.	Reflektioner	44
	Referenslista	46
	Bilaga	48

1. Inledning

I den här uppsatsen avser vi att undersöka identiteten hos enäggstvillingar, vilket vi gör genom att intervjua fem kvinnliga tvillingpar. Vi intresserar oss för hur relationen mellan tvillingsyskon kan upplevas för tvillingar. Vidare är vi intresserade av hur den sociala omgivningen påverkar enäggstvillingars bild av sig själva. Identiteten är något som karaktäriserar oss människor och skapas i samspel med den sociala omgivningen. Genom sociala interaktioner tolkar vi andras bedömningar, vilket bidrar till en social identitet. Med en social identitet skapar sig människor en kontext för att förstå sitt och andras beteenden. Utifrån vårt socialpsykologiska perspektiv ser vi enäggstvillingar som en grupp och fascineras av de interpersonella processer och grupper som kan bidra till identitetsskapandet hos enäggstvillingar. Den sociala jämförelseteorin bidrar till en förståelse för hur enäggstvillingen kan uppfatta sig själv respektive den grupp hen identifierar sig med. Vårt fokus kommer att ligga på individernas egna tankar och upplevelser av att vara tvilling. Anledningen till varför vi har valt att inrikta oss på detta fenomen är för att vi är intresserade av hur två genetiskt identiska personer som är uppväxta i samma miljö kan komma att utvecklas på olika sätt och ha olika upplevelser. Karl Ove Knausgårds självbiografiska böcker om han och hans brors olika upplevelser av uppväxten inspirerade oss. Vi väljer att bortse från de biologiska faktorer som förekommer mellan enäggstvillingar då vi vet att enäggstvillingar är genetiskt identiska. Vi väljer därmed att inte jämföra eller jämföra vilka som är de mest påverkbara av faktorerna arv eller miljö då detta inte är intressant ur ett socialpsykologiskt perspektiv. Vi är inte intresserade av **att** våra informanter är tvillingar utan hur de **upplever** att vara tvilling. Vi utgår från att den sociala omgivningen påverkar människor i olika utsträckning och funderar på vilken inverkan den sociala miljön har på enäggstvillingars identitetsskapande.

1.1 Syfte och problemformulering

Syftet med denna studie är att få en ökad förståelse kring identitetsskapandet hos enäggstvillingar och hur den sociala miljön påverkar identiteten hos enäggstvillingar. Vidare vill vi fördjupa oss i hur enäggstvillingars identitet formas i samspel med sociala jämförelser från omgivningen men också hur tvillingens relationer till både sin tvilling och till övrig omgivning påverkar identitetsskapandet. Vi intresserar oss för å ena sidan tvillingarnas självuppfattning, å den andra sidan för de föreställningar och upplevelser de har av hur andra människor uppfattar dem. Särskilt fokuserar vi på:

✚ Hur påverkar den sociala miljön enäggstvillingars identitetsskapande?

- Hur upplever enäggstvillingen självständighet respektive bundenhet i förhållande till sin tvilling?
- På vilket sätt påverkas enäggstvillingens självuppfattning av intern och extern jämförelse?

1.2 Disposition

Uppsatsen är indelad i åtta kapitel där varje kapitel inleds med en kort beskrivning. Introduktionskapitlet består av en inledning som introducerar det valda ämnet samt syfte som mynnar ut i en problemformulering. I kapitel två redogörs en kulturell och historisk bakgrund kring enäggstvillingar och tidigare forskning som består av fyra artiklar som ger en ämnesfördjupning och relateras till uppsatsens tema. I det tredje kapitlet redovisar vi för våra vetenskapliga utgångspunkter och genomförandet av studien, här förklaras uppsatsens vetenskapsteoretiska ansats, förståelse, val av metod, urval, tillvägagångssätt, tillförlitlighet och avslutas med en etisk reflexion. Kapitel fyra är en redogörelse av de teorier och socialpsykologiska begrepp där vi använder oss av den sociala jämförelseteorin, spegeljaget och sociala identitetsteorin som kan relateras till undersökningen och skapar en förståelse för forskningsområdet. Kapitel fem består av en resultatredovisning där vi presenterar vårt empiriska material som vi sammanställer och tolkar utifrån fyra olika teman. I kapitel sex följer en socialpsykologisk analys där vi tolkar vårt empiriska material med hjälp av våra valda teoretiska infallsvinklar. Kapitel sju är en sammanfattning där vi repeterar de viktigaste resultaten och lyfter fram den slutsats vi kommer fram till i analysen. Här görs även en återknytning till våra frågeställningar som formuleras i det inledande kapitlet. I det avslutande kapitlet sker en mer övergripande och personlig förhållning till materialet där vi reflekterar över studien. Därefter följer referenslista och bilaga.

2. Bakgrund

I världen utgör tvillingfödslar 1-3 % av alla födslar och i Sverige föds det ungefär 1 500 tvillingar om året där en tredjedel av alla dessa är enäggstvillingar, eller monozygotiska tvillingar som det också heter.¹ Skillnaden mellan enäggstvillingar och tvåäggstvillingar är att en tvåäggstvilling blir till genom att två ägg blir befruktade av två spermier som på så vis gör att barnen får olika arvs massa. Detta innebär att tvåäggstvillingar inte är mer genetiskt identiska än andra syskon. Enäggstvillingar däremot utgörs av ett befruktat ägg som sedan delas och blir till två i magen, de två fostren får en identisk arvs massa och DNA, blir ofta mycket lika varandra och har givetvis samma kön, även om de har olika fingeravtryck. Därmed inte sagt att de utvecklas på samma sätt och i samma takt, något som är viktigt att känna till för att barnen inte ska hämmas av jämförelser från olika håll.² Det finns fyra typer av enäggstvillingar som man anger utifrån när det befruktade ägget delar sig, delningen sker vanligast efter 4-8 dagar och graviditeten blir mer riskabel ju fler dagar det tar för delningen. Sir Francis Galton gjorde studier på tvillingar på 1800-talet och liksom vi så fascinerades han av att tvillingar är hundra procent genetiskt identiska men ändå skiljer sig i det fysiska och psykiska tillståndet. Något som alltså går att relatera till att miljön bör vara en avgörande orsak till deras skillnader. Galton gjorde därför undersökningar på tvillingar som vuxit upp i olika miljöer, med fokus på de som var särskilt lika varandra. Detta gjordes innan man hade upptäckt skillnaden mellan enäggs- och tvåäggstvillingar vilket gjorde att forskningen bröt ny mark först efter att hans studier gjordes, men Galton är ändå en pionjär inom tvillingforskning.³

2.1 Tidigare forskning

Artiklarna belyser relationer, identifikation, personlighet och samstämmighet på olika sätt som bidrar till en socialpsykologisk analys som tolkas utifrån enäggstvillingars identitetsskapande. Artiklarna har två infallsvinklar; den första är relationer och identitet medan den andra infallsvinkeln är arv och miljö. I de två första artiklarna redogörs betydelsen av relationer där enäggstvillingars identitetsskapande sker i samspel med sin tvilling. De två

---

¹ Trygg-Hansa. Tryggabarn. 2010.

<http://www.tryggabarn.nu/gravid/tvillingar/tvillingar-fakta> (Hämtad 2013-12-24)

² Svenska Tvillingklubben (STK). Svenska Tvillingklubben. 2013.

<http://www.tvillingklubben.se/twins/qa.asp> (Hämtad 2013-12-23)

³ Karolinska Institutet. Karolinska Institutet: Ett medicinskt universitet. 2013.

<http://ki.se/ki/jsp/polopoly.jsp?d=44145&l=sv> (Hämtad 2013-12-23)

senare artiklarna undersöker vilken påverkan genetik och den sociala miljön har i tvillingars personlighet och beteende.

Den första artikeln undersöker i vilken grad tvillingsyskon fäster sig vid varandra och vad som gör deras relation till varandra så unik, där man har använt sig av anknytningsteorin som underlag. Vår andra artikel fördjupar sig i hur syskon jämför sig med varandra och huruvida det är svårare för en enäggstvilling än för andra syskon att benämna skillnader mellan sig själv och sitt syskon. Likheter och skillnader definierar individens position i en syskonrelation. Den tredje artikeln innefattar personlighetstestet ”The Big Five”, där de har undersökt strukturen mellan enäggstvillingars och tvåäggstvillingars personligheter. Här påvisas betydelsen av miljöns påverkan för personligheten. Den fjärde och sista artikeln undersöker samstämmighet hos enäggstvillingar i jämförelse med tvåäggstvillingar.

2.1.1 Twin and Sibling Attachment in a Nationally Representative Sample

Denna studie visar att tvillingsyskon är mer benägna än icke tvillingar att fästa sig vid sina syskon. Dessutom är enäggstvillingar mer benägna till att fästa sig vid sitt syskon än tvåäggstvillingar.⁴ Vad gör banden mellan tvillingar så kraftfullt och exceptionellt? Tancredy och Fraley använder sig av Bowlbys anknytningsteori som ramverk för att förstå tvillingrelationer. I teoriappliceringen på tvillingar argumenterar de för att tvillingens anknytningsrelation till sitt syskon sker på samma sätt som anknytningen mellan spädbarnsvårdgivare. Anknytningsrelationerna tillfredsställer samma behov nämligen närhet. Det skapar också en trygg fristad som individen kan återvända till vid till exempel separationsångest och stress, men även en trygg bas från vilken individen kan utforska världen. Anknytningsteorin förklarar det känslomässiga band som utvecklas mellan spädbarnsprimär vårdgivare. Det var inte förrän i mitten av 1980-talet som man började intressera sig för och tillämpa anknytningsteorin på människor i vuxen ålder. Hazan och Shaver var de första med att undersöka denna idé och kom även att diskutera andra relationer såsom vänskapsrelationer och övriga familjerelationer. Anknytningsrelationer kännetecknas av minst fyra egenskaper eller funktioner. 1) En anknytningsperson används för omsorg som individen söker sig aktivt till. Både barn och vuxna kan uppleva en njutning av att vara i närvaro av sina anknytningspersoner och söker sig aktivt till dessa när de har åstadkommit något eller när de känner sig hotade. 2) Både barn och vuxna kan uppleva separationsångest när relationerna störs. 3) Anknytningspersoner fungerar som en trygg hamn som personen söker sig till vid

---

⁴ Tancredy, C. M., & Fraley, R. C. (2012). ”Twin and Sibling Attachment in a Nationally Representative Sample”. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 38(3),

obehagliga känslor och upplevelser. 4) Anknypningspersoner fungerar även som en trygg bas från vilken man undersöker världen. Små barn blir till exempel bekväma med att utforska och exploatera nya miljöer i den utsträckning de förlitar sig på att anknypningspersonen är i närheten och tillgänglig vid behov.⁵ I försök att förklara det känslomässiga band som uppkommer mellan tvillingar påvisar Tancredy och Fraley att relationen mellan tvillingar kännetecknas av samtliga ovannämnda punkter. Tancredy och Fraley förutsätter att sannolikheten för anknypning att uppstå är större mellan tvillingar än icke tvillingar eftersom de delar mer erfarenheter, miljöer, spenderar mer tid i varandras närhet, och generellt sett blir mer beroende av varandra än icke tvillingar.⁶ Man har även noterat att tvillingar kan ha ett speciellt hänsynssystem gentemot varandra eftersom de delar fler gener med varandra än icke tvillingar och antas därför också vara mer altruistiska mot varandra.

2.1.2 The Perception of Similarities and Differences Among Adolescent Siblings - Identification and Deidentification of Twins and Nontwins

Studien var en del av ett större tvillingprojekt vid namn Brunswick Sibling Project 2008 och utfördes på 204 syskon i fem olika grupper: enäggstvillingar, tvåäggstvillingar av samma respektive olika kön och icke-tvillingar av samma respektive olika kön.⁷ Detta för att ta reda på mer om de olika syskonparens syn på skillnader och likheter. Studien anger identifierings- och aidentifieringsprocessen bland tvillingar under ungdomen genom att undersöka mångfalden av de jämförelser som syskonen tar sig an. Enäggstvillingar visade sig ha färre skillnader än de andra grupperna. Bacon gjorde en studie för att undersöka hur tvillingar presenterar sig själva i den sociala omgivningen. Det är svårare för en enäggstvilling än andra syskon i åldern 2-4 år att känna igen sig själva på bilder vilket innebär att deras självkännetecken och deras utvecklande av identitetskapande alltså är beroende av den sociala omgivningen, i synnerhet av vårdnadshavarna.⁸ Det visade sig också att enäggstvillingar är mer självsäkra i sin syskonrelation än andra syskon. Kroger och Adair hävdar att identiteten får en människa att röra sig i en särskild riktning där man utvecklas som mest i ungdomen. Ett syskon kan utgöra en tydlig referensram i sökandet efter sitt jag, genom identifiering och aidentifiering känner de tillhörighet i det faktum att ”jag är som du” vilket stärker identiteten, men de måste också hitta egenskaper som inte liknar eller delas med sitt syskon

---

⁵ Tancredy, C. M., & Fraley, R. C. (2012). ”Twin and Sibling Attachment in a Nationally Representative Sample”. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 38(3), s. 309

⁶ Ibid., 310

⁷ Watzlawik, M. (2009). ”The Perception of Similarities and Differences Among Adolescent Siblings - Identification and Deidentification of Twins and Nontwins”. *Journal of Adolescent Research*, 24(5), s. 565

⁸ Ibid., 562

vilket leder till att ”jag är inte som du!” Likheter och skillnader är det som definierar individens egen position och roll i en syskonrelation. Studien fokuserade på vad som händer när syskon jämför sig med varandra och om tvillingar och icke-tvillingar uppfattar detta på samma sätt. De antog att enäggstvillingar har svårare att känna till skillnader än de andra syskongrupperna utifrån de förväntningar som finns på enäggstvillingar som till exempel att de ska se likadana ut. Hypotesen blev: Enäggstvillingar kan nämna färre skillnader på sig själv och sitt syskon än tvåäggstvillingar och icke-tvillingar. Omvänt bör de alltså kunna nämna fler likheter än de andra grupperna baserat på det faktum att omgivningen ideligen poängterar dessa likheter för dem.⁹ Skiljer sig tvillingar åt i sättet att jämföra sig med sitt syskon jämfört med andra syskon? Det visade sig att tvillingar av samma kön talade om jämförelser på ett annat sätt än icke-tvillingar.¹⁰ Hypoteserna besvarades allmänt med att syskon nämner fler skillnader än likheter, medan enäggstvillingar nämner färre skillnader än icke-tvillingar. Enäggstvillingarna var den enda gruppen som hellre nämnde likheter än skillnader, i jämförelse med de andra grupperna som hellre nämnde skillnader. Ingen av de olika grupperna skiljer sig åt i sättet att tala om likheter. Ingen av grupperna jämförde sig gärna med uttryck i stil med ”jag är bättre än” eller ”hon är bättre än” utan föredrog den neutrala versionen att ”man ägnar sig åt olika saker” och därmed inte kan jämföra.¹¹ Övergripande kan man se att syskon talar mer om skillnader än om likheter vilket stödjer Schachters teorier kring avidentifikation. Syskon fokuserar på olikheter för att på ett tydligare sätt utveckla sig själva, speciellt när de umgås mycket blir det extra viktigt att nämna skillnader som de sätter i relation till andra och kan då kategorisera sig själva. Enäggstvillingar däremot visar upp färre skillnader och har alltså ett lägre behov av avidentifiering. Detta stödjer tanken om att enäggstvillingar har svårare att hitta skillnader mellan varandra än andra grupper av tvillingar. Likheter bidrar till en god syskonrelation medan avidentifiering hjälper till att sätta ramarna för sin egen identitet.¹² Många av likheterna som de känner pekats ut av samhället och miljön, och likheter med vänner blir viktigare än likheter med syskonet. Det har visat sig att relationen till sitt syskon ger en högre självkänsla som blir till deras fördel senare i livet.

---

⁹ Ibid., 563f

¹⁰ Ibid., 567

¹¹ Ibid., 572

¹² Ibid., 575 Tancredy, C. M., & Fraley, R. C. (2012): ”Twin and Sibling Attachment in a Nationally Representative Sample”. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 38(3), s. 309

2.1.3 Heritability of the Big Five Personality Dimensions and Their Facets: A Twin Study

Denna kvantitativa studie är baserad på Big-Five-teorin som är ett omfattande personlighetstest som utgår från det som anses vara de mest urskiljbara dragen i en individs personlighet: Neuroticism (tendenser till emotionell instabilitet), Extraversion (tendenser till positiva känslor) Öppenhet, Vänlighet och Noggrannhet.¹³ Forskare har försökt att fastställa sambanden och strukturen på de fem personlighetsdragen utifrån både arv och miljö. Studien utgår från genetik och ärftlighet, miljön som man delar med familjen samt miljön som man inte delar med familjen, det vill säga den individspecifika miljön. De delar på miljö-faktorn för att kunna förklara hur syskon som är uppväxta i samma hem får olika upplevelser. De har utgått från en studie av John C. Loehlin där resultatet från de fem dimensionerna blev att de genetiska effekterna stod för mellan 30 % till 50 % av skalorna, gemensam miljö stod för 10 % och där den allra största procenten utgjordes av individspecifika influenser med den icke delade miljön.¹⁴ Informanterna i denna studie var 123 par enäggstvillingar och 127 par tvåäggstvillingar som var över 16 år och hade vuxit upp i samma miljö och som skulle fylla i ett frågeformulär. Varje dimension hade en skala som de skulle placera sig själva i för att man på detta sätt skulle kunna se avvikelser från de vanligaste svaren. Syftet var att se variationen mellan det genetiska, den delade miljön och den individspecifika miljön i förhållande till enäggstvillingar samt tvåäggstvillingar.¹⁵ Resultatet visade att korrelationen mellan enäggstvillingarna översteg tvåäggstvillingarna i alla skalor utom det som rörde självdisciplin, som kan antyda en genetisk påverkan. I flera av skalorna var korrelationerna mellan enäggstvillingar dubbelt så stora än hos tvåäggstvillingar vilket skulle kunna tolkas som en genetisk påverkan.¹⁶ Även i denna studie visade det sig att det som påverkar tvillingarna mest i deras personligheter är de individspecifika effekterna från en miljö som inte delas, procenten varierade från 39 % till 59 %.¹⁷ Neuroticism-skalan, Vänlighets-skalan och Öppenhets-skalan visade sig kunna förklaras med ärftlighet, alltså det genetiska hos tvillingarna, även om den allra största inverkan fanns i de individspecifika effekterna, där alla låg på över 50 %.¹⁸ Resultaten tyder sammanfattningsvis på att de genetiska och de miljömässiga faktorerna inte är enhetliga i de fem centrala personlighetsdragen och tyder på att de fem breda

---

¹³ Jang, K.L., W. J Livesley and P.A Vernon. (1996): "Heritability of the big five personality dimensions and their facets: a twin study". *Journal of Personality*, 64(3), s. 578

¹⁴ Ibid

¹⁵ Ibid., 580f

¹⁶ Ibid., 583

¹⁷ Ibid., 585

¹⁸ Ibid., 588

dimensionerna inte går att förklaras homogent med bara arv eller miljö, det blir istället en blandning av de båda.

2.1.4 Rethinking twins and Environments: Possible Social Sources for Assumed Genetic Influences in Twin Research

Ett centralt socialpsykologiskt problem är i vilken omfattning genetik och miljö påverkar människors beteende därför är studier med tvillingar centrala inom detta område. Denna studie undersöker samstämmigheten hos ungdomar som är enäggs- och tvåäggstvillingar med gemensamma sociala miljöer. Forskning visar att enäggstvillingar har mer lika psykologiska och beteendemässiga egenskaper än tvåäggstvillingar.¹⁹ Genetiska och sociala faktorer samverkar på ett komplext sätt och det finns många skäl till varför både social och genetisk påverkan kan leda till större likhet och samstämmighet hos enäggstvillingar än hos tvåäggstvillingar.

I denna studie undersöker man genetisk och social påverkan i samstämmighet hos tvillingar. Studien är nationellt representativ för amerikanska ungdomar som läser vid gymnasiet. Resultatet visar bland annat signifikanta skillnader mellan en- och tvåäggstvillingar. De sociala likheterna är större mellan enäggstvillingar än tvåäggstvillingar eftersom enäggstvillingar av samma kön spenderar mer tid tillsammans och delar fler vänskapskretsar. Som väntat är enäggstvillingar av båda könen mycket mer lika i kroppsmassa än tvåäggstvillingar. Både manliga och kvinnliga enäggstvillingar spenderar mer tid tillsammans och har fler gemensamma vänskapskretsar än tvåäggstvillingar av respektive kön. Tvillingar som tillbringar mer tid tillsammans har även liknande erfarenheter av alkoholkonsumtion. Manliga tvåäggstvillingar visar större skillnader än enäggstvillingar i alkoholanvändning, frekvensen av konsumtion och berusningsdrickande.²⁰ Kvinnliga enäggstvillingar påvisar fler likheter i depressionssymptom än tvåäggstvillingar. Vissa studier tyder på att de sociala influenserna dominerar i början till mitten av tonåren men att genetisk påverkan blir allt viktigare efter den tiden.²¹ Sammanfattningsvis pekar resultaten på komplexiteten i att separera genetiska faktorer från miljömässiga i människors beteende.

---

¹⁹ Horwitz, A.V., Cideon, T.M., Schmitz, M.F., and Davis, D. (2003): "Rethinking Twins and Environments: Possible Social Sources for Assumed Genetic Influences in Twin Research". *Journal Of Health & Socail Behavior*, 44(2), s. 112

²⁰ Ibid., 118-120

²¹ Ibid., 124

3. Metod

I den här uppsatsen har vi genom en kvalitativ studie som berör enäggstvillingar utgått från en hermeneutisk tradition med intervju som metod. Vi har använt oss av ett kvalitativt forskningsätt för att på så vis ta del av varje individs egen upplevelsevärld. Med hermeneutiken i bakgrunden och intervjuer som metod kom vi nära det studieobjekt och den verklighet vi studerade. Genom ett språkligt samspel med informanterna fick vi förståelse kring tvillingarnas verklighet. Förutsättningen för att vi skulle kunna närma oss informanternas livsvärld var att vi presenterade vår studie på ett förtroendegivande sätt. Samtidigt var samtalsmetodiken en viktig process som skapade en ömsesidig trygghet och tillit. Med denna metodik ville vi kunna uppnå så tillförlitliga svar som möjligt.

3.1 Vetenskapsteoretisk ansats

I kvalitativ forskning betonas intervjupersonernas egna uppfattningar och synsätt.²² Genom att vi berättar, beskriver och förklarar så skapar vi en verklighet som blir bidragande och betydande för vår identitet, vår självänedom och vår socialitet. En kvantitativ forskningsstrategi innebär kvantifieringar av olika slag där man intresserar sig för olika typer av mätningar. Forskningsmetoden anses därför ha en mer naturvetenskaplig inriktning. Inom den kvalitativa forskningen ligger fokus på individens uppfattning och tolkning av sin sociala verklighet. Den kvalitativa forskningsstrategin är mer inriktad på ord än siffror och har huvudsakligen en induktiv inriktning.²³ En induktiv inriktning genererar teori baserat på forskningsresultaten. Med en kvalitativ metod vill vi få svar på våra frågeställningar som berör identitetsskapande, sociala jämförelser, självständighet respektive bundenhet hos enäggstvillingar. Hermeneutiken är en humanistisk förståelse- och tolkningslära som skiljer sig radikalt från positivismen. Hermeneutiken handlar i stora drag om att uttrycka, utlägga och översätta verbala och skrivna ord, där tolkning blir dess huvudsakliga forskningsmetod, vilket man inte tar hänsyn till inom naturvetenskapen. Genom ett språkligt samspel med enäggstvillingar där de delar med sig av egna minnen, upplevelser och förförståelse får vi en förståelse av deras verklighet. Med en hermeneutisk ansats tolkar vi deras utsagor för att undersöka hur den sociala miljön påverkar identitetsskapandet hos enäggstvillingar. Vidare använder vi hermeneutiken för att få en förståelse kring hur våra informanter upplever självständighet respektive bundenhet i förhållande till sin tvilling men även hur intern och

---

²² Bryman, A. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (1. uppl.) Malmö: Liber ekonomi. Sid. 300

²³ *Ibid.*, 34

extern jämförelse bidrar till deras självuppfattning. Positivistisk forskning begränsas till det positiva, det vill säga säker kunskap som vi kan konstatera med våra sinnen när vi observerar verkligheten.²⁴ Nyckelorden är empiri och logik. Här eftersträvas logiska och objektiva förklaringar där utsagor ska kunna verifieras med ett sanningsvärde. Kunskap kan i många hänseenden vara osannolik eller otänkbar på empiriska grunder eller orimlig av logiska skäl vilket kan göra ett påstående falskt.²⁵ Kvalitativa intervjuer kan många gånger ha oförenliga utsagor vilket bidrar till en låg verifierbarhet. Inom positivismen ska utsagor vara logiskt förbundna med observationer som gör det möjligt att bekräfta dess sanningsvärde.²⁶ En empirisk prövning av enäggtvillingars utsagor är inte aktuell för vår studie och därför är en positivistisk attityd inte att föredra. Vi beaktar samtidigt den positiviska grundinställningen som kan bidra till den fortsatta utvecklingen av vår studie.

3.2 Förförståelse

Med hermeneutiken i bakgrunden och kvalitativa intervjuer som metod hoppas vi kunna komma nära vårt studieobjekt och den verklighet vi studerar. Språket återspeglar den verklighet vi lever i och skapar också den verklighet vi upplever. Våra informanter lär uttrycka sina tolkningar i språket och därför är det viktigt för oss att uppmärksamma de tanke-kategorier som språket omfattar.²⁷ Språket blir således både ett tolknings- och förståelsesätt. I berättandet återberättar individer delar eller aspekter ur sitt liv, vilket ger oss möjligheten till att förstå och ta del av andra människors liv.²⁸ Den hermeneutiska cirkeln syftar till en förståelseprocess där det råder ett förhållande mellan helhets- och delförståelse, där helheten endast kan förstås i relation till delarna och vice versa. Hans-George Gadamer skriver att begreppet fördom får en negativ beteckning i det vardagliga språket. Vidare betraktar han fördomar i ett bredare perspektiv och menar att vi människor utgår från fördomar på ett omedvetet plan. Våra tolkningar sker alltid mot bakgrund av vår förförståelse.²⁹ Våra tolkningar av världen sker alltså inte förutsättningslöst eftersom vi alltid bär med oss vår förförståelse. Inom hermeneutiken menar man att förståelse uppnås genom kunskap om språket. Detta kunskapssökande bygger inte på metodik utan dialektik menar Gadamer, där svaret föds i dialog mellan människor. Detta förutsätter en ”expansion av vår

---

²⁴ Birkler, J. (2008). *Vetenskapsteori: en grundbok*. (1. uppl.) Stockholm: Liber. Sid. 54

²⁵ Thurén, T. (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. (2., [omarb.] uppl.) Stockholm: Liber. S. 21

²⁶ Birkler, J. (2008). *Vetenskapsteori: en grundbok*. (1. uppl.) Stockholm: Liber. Sid. 55

²⁷ Ödman, P. (2007). *Tolkning, förståelse, vetande: hermeneutik i teori och praktik*. (2., [omarb.] uppl.) Stockholm: Norstedts akademiska förlag. S. 26

²⁸ Johansson, A. (2005). *Narrativ teori och metod: med livsberättelsen i fokus*. Lund: Studentlitteratur. S. 23

²⁹ Birkler, J. (2008). *Vetenskapsteori: en grundbok*. (1. uppl.) Stockholm: Liber. Sid. 102

kunskap och förståelse” och sker vanligen när vi gör nya tolkningar eller upplever något nytt som ändrar vår förförståelse. I detta skede är det samtidigt viktigt att förhindra misstolkningar. Detta kan vi göra genom att: vara medvetna om att vi är styrda av våra fördomar, låta oss provoceras av tolkningsobjektet och förhålla oss öppet inför det objekt vi står inför eller studerar. Det sistnämnda förhållningssättet kallas för ”det öppna frågandets princip” och handlar om hur vi förhåller oss till vår förförståelse. Här eftersträvas en öppenhet som möjliggör att tolkarens förståelse kan ändras med utgångspunkt i det vi studerar.³⁰

Vi måste vara öppna inför de svar vi får och därmed vara beredda på att vår förförståelse kan komma att ändras. Här uppstår en process som bidrar till att vi förstår oss själva på ett nytt sätt och på så vis närmar vi oss informanternas livsvärld. Såsom Gadamer menar enligt Ödman är öppenheten en förutsättning för att ett bra samtal ska kunna uppstå. Förutsättningen för denna öppenhet är genom att bli medveten om sina fördomar för att kunna bearbeta dem. Detta kräver ett ömsesidigt samspel från både oss och våra informanter. Problematiken med detta anser vi vara det faktum att vi inte vet i vilken grad de är styrda av sina fördomar gentemot oss och i vilken grad det är möjligt för dem att uppnå en öppenhet. Gadamer belyser även att vi måste vara medvetna om vår kunskapsbrist kring det valda ämnet. Samtidigt är vi medvetna om att vi styrs av vår förförståelse som mycket möjligt kan ha väglett oss till detta specifika ämnesområde.

3.2.1 Vår förförståelse

Media har utnyttjat det faktum att enäggstvillingar ser likadana ut och vi har skapat oss en bild utifrån det. Detta har bidragit till vår förförståelse där det ofta skämtas om att omgivningen inte ser skillnad på enäggstvillingar. Varje individ har sitt eget kroppsspråk och sitt eget sätt att tala på, däremot är det klart att två syskon tenderar att likna varandra om de växer upp tillsammans. Vår förförståelse bottnar i tanken om att man gärna ser enäggstvillingar som två identiska personer där man ger dem likadana presenter, kläder och även liknande namn. Två identiteter blir till en, där den ideliga förväxlingen påverkar dem i olika grad. Hur är det att ha någon som ser ut som sin spegelbild? Vi tror att enäggstvillingar dels upplever en trygghet och styrka i sin roll som tvilling men även en konkurrens kring identiteten gentemot sitt syskon. Känslan av individualism, självständighet och att känna sig unik blir särskilt viktig hos en enäggstvilling. Miljön är en viktig aspekt då omgivningen, till

---

³⁰ Ödman, P. (2007). *Tolkning, förståelse, vetande: hermeneutik i teori och praktik*. (2., [omarb.] uppl.) Stockholm: Norstedts akademiska förlag. S. 237

exempel vänskapskretsen kan variera och påverka tvillingen i olika grad. Betydelsen av uppmuntran till likheter respektive olikheter blir av stor vikt för identitetsskapandet hos enäggstvillingar. Den primära gruppen, som i många fall är familjen, har en betydande roll i detta identitetsskapande, till exempel om föräldrarna uppmuntrar barnen till att utforska och upptäcka sina intressen på egen hand eller om de vill att barnen ska utföra samma sysslor, ha samma fritidsaktiviteter och se likadana ut. Sammanfattningsvis vill vi anta att det inte finns några större skillnader mellan familjer med enäggstvillingar och familjer med icke-tvillingar eller enäggstvillingar och andra syskon mer än den yttre och uppenbara skillnaden.

3.3 Val av metod

Denna studie börjar med en generell framställning av olika frågeställningar, med de forskningsfrågor vi vill ha svar på. Vi formulerade en rad frågeställningar som berör identitet och grupptillhörighet. Nästa steg i processen var att avgränsa vårt område och belysa den specifika socialpsykologiska problematik som vi avser att undersöka. Intresset föll på enäggstvillingar där vi ville undersöka hur den sociala miljön påverkar enäggstvillingar i deras identitetsskapande och enäggstvillingars upplevelser av grupptillhörighet i förhållande till sitt syskon. Vår kvalitativa datainsamling grundar sig på intervjuer med enäggstvillingar, med en rad generella frågeställningar som skapar utrymme för intervjupersonernas egna uppfattningar och synsätt. Vi valde att utforma en semi-strukturerad intervju vilket kallas för intervjuguide. Det innebär att man upprättar en lista över teman som ska beröras men där även nya frågor kan tillkomma under intervjun.³¹ Här kunde vi själva välja vilka följdfrågor vi ville ställa vilket gör processen mer flexibel än i exempelvis strukturerade intervjuer där forskaren har en tydligt formulerad uppsättning med frågeställningar som man gärna inte avviker från. Målet med strukturerade intervjuer är att kunna säkerställa de svar som ges på ett jämförbart sätt.³² Nackdelen med strukturerade intervjuer är att man ofta ställer identiska och specifika frågor som även brukar vara slutna, det vill säga frågor som endast brukar generera ja-/nej-svar eller som redan har fasta svarsalternativ. Fördelen med slutna frågor kan å andra sidan vara att de i hög grad underlättar bearbetningen av data.³³ Med en semi-strukturerad intervju väljer vi att ställa specifika frågor som ska besvara de frågeställningar vi har och anser därför att ett visst mått av struktur är behövande. Målet är att få så fylliga och detaljerade svar som möjligt vilket vi gör genom att låta våra informanter svara fritt. Frågorna avser att täcka de teman som undersökningen kretsar kring vilka besvaras utifrån intervjupersonernas

³¹ Bryman, A. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (1. uppl.) Malmö: Liber ekonomi. Sid. 301

³² Ibid., 123

³³ Ibid., 125

perspektiv.³⁴ Nästa steg i processen var val av undersökningspersoner och plats. Vi valde att primärt avgränsa oss till Halmstad som är vår studieort. Intervjuerna påbörjades i denna ort för att senare fylla ut kvoten med informanter i andra städer. Vi ägnade en stor del åt att finna lämpliga informanter och fick föra en kommunikation med dem under några veckor. Våra intervjuer genererade ett inspelat material och egna anteckningar med observationer som gjordes under intervjuprocessen. Samtliga inspelningar skulle transkriberas där vi därefter tematiserade det transkriberade materialet.

3.4 Urval

Eftersom vi sökte efter tvillingpar och var i behov av båda syskonen upptäckte vi en svårighet när en av tvillingarna inte var intresserad av att medverka i vår studie, eftersom den andra tvillingen i paret automatiskt föll bort då vi var i behov av dem båda. På samma sätt var det också en tacksamhet att hitta våra informanter när en av tvillingarna var snabbare på att svara på vår kontakt och redan hade motiverat sin syster till att medverka, vilket gjorde det lättare för oss. I vår studie har det varit aktuellt att använda oss av ett snöbollsurval. Det innebär att vi som forskare har valt ett mindre antal människor som vi visste skulle vara relevanta för vår undersökning, som vi sedan har kontaktat.³⁵ Detta gör att vårt urval inte är slumpmässigt. Med tanke på att vi var oerhört begränsade i vårt val av informanter är snöbollsurval det enda lämpliga för vår undersökning. Det är uppenbart att vi inte kunde välja slumpmässiga tvillingpar med tanke på att hela vår studie baseras på att personerna ska vara enäggstvillingar. Snöbollsurval kan bli en problematisk och osannolik strategi om det tillämpas på ett föränderligt ämne, vilket gör att urvalet inte blir representativt.³⁶ Det gör att snöbollsurval är passande för kvalitativa forskningsområden eftersom möjligheten för generalisering minskar vid kvalitativa forskningsstrategier. Passformen blir här mycket bättre mellan snöbollsurval och den kvalitativa forskningen.³⁷ En viktig aspekt som vi ska vara medvetna om är risken för generalisering, som kan vara lätt att glömma trots att det är en självklarhet. Våra resultat kan endast generaliseras till de informanter vi har och vi kan inte anta att våra svar även kan tillämpas på andra tvillingpar. Likaså gäller det valet av platser eftersom vi inte vet om vårt material skulle se annorlunda ut om vi till exempel träffat tvillingar i norra Sverige.

---

³⁴ Ibid., 305

³⁵ Ibid., 115

³⁶ Ibid., 116

³⁷ Ibid., 117

Vi fick kontakt med tio stycken personer, det vill säga fem tvillingpar varav alla var kvinnor. Med tanke på att både tid och ekonomi var begränsade så var storleken på urvalet inte särskilt stor men tillräckligt för att vi skulle kunna hitta och tolka intressanta mönster med hjälp av våra teoretiska infallsvinklar i vår analys. Med tanke på att vi kontaktade de flesta av våra informanter via sociala medier tror vi att det blev lättare för tilltänkta informanter att bortse från vår kontakt för att på så vis visa ointresse. Vi hade även några bortfall med tvillingar som fick diverse förhinder som gjorde att vi fick fortsätta vårt sökande längre än tänkt. Vår undersökning hade förmodligen sett väldigt annorlunda ut om vi lyckats få kontakt med manliga informanter men ingen av de tillfrågade männen visade något intresse.

3.5 Tillvägagångssätt

Att använda sig av kvalitativa intervjuer kändes som en självklarhet för att samla in vårt empiriska material, på så vis kunde vi prata med våra informanter för att ta reda på deras upplevelser, tankar och åsikter. Hade vi till exempel använt oss av enkäter skulle vi förmodligen inte ha varit närvarande och ställt frågorna utan våra informanter hade själva fått läsa och besvara våra frågor vilket hade gett utrymme för mycket missförstånd och eventuellt en del bortfall eftersom vi inte skulle kunna hjälpa informanten på samma sätt.³⁸ För att inte tala om själva mötet som helt går förlorat. Vi använde oss av olika slags frågor som vi strukturerade upp. Till exempel ställde vi personliga faktafrågor och i viss mån faktafrågor om andra personer i början av intervjun, det vill säga bakgrundsfakta om ålder, civilstånd, sysselsättning, hur många de är i hushållet och så vidare. Därefter har vi gått vidare till faktafrågor där de har fått svara på frågor både som respondent och informant, alltså att de både fick svara på frågor om sig själva men även om andra personer. Under intervjuerna hade vi vår frågeställning i åtanke vilket gjorde att vi inte svävade iväg alltför mycket mot sådant som var irrelevant för vår studie. Det skulle inte vara rättvist mot våra informanter om vi upptog deras tid med onödiga frågor. Under utformandet av vår intervjuguide har vi även gått igenom våra frågor många gånger och ställt dem till varandra för att på ett konkret sätt kunna stämma av om frågorna känns bra eller om det finns uppenbara möjligheter för misstolkningar.³⁹ Vi gjorde även en pilotundersökning och genomförde intervjun på en av våra studiekamrater för att få en mer autentisk känsla av intervju men också för att någon utomstående skulle kunna se frågorna med nya ögon och att vi tillsammans kan upptäcka eventuella oklarheter. Detta gör det möjligt för oss som forskare att se hur lämpliga våra

---

³⁸ Ibid., 146

³⁹ Ibid., 164

frågor är, om de är tillräckligt tydliga eller om vi behöver ändra ordningsföljd.⁴⁰ Intervjuerna pågick i cirka en timme, många sade innan att de blev nervösa och det var något som vi försökte dämpa genom att inte bete oss alltför dominerande och att i största mån få situationen att verka som ett vanligt samtal och inte som en stel intervju. Vi hittade en bra balans mellan oss utan att behöva diskutera vem som skulle säga vad under intervjun, det föll sig naturligt och vi hittade ett fungerande mönster som ungefär såg likadant ut för varje intervju. Vi kontaktade eventuella informanter via telefon och sociala medier. Alla var tacksamma att intervjuas eftersom detta är ett ämne som de är väl insatta i och som de kan väl. De flesta var dessutom pratsamma och hade mycket att berätta om sig och sitt tvillingskap, ofta besvarades flera frågor utan att vi ens hunnit ställa dem. Detta var bra eftersom det genererade ett utförligt empiriskt material. Det kunde bli svårare om intervjupersonen höll sig till korta och outvecklade svar, men då var vi som aktörer noga med att be om exempel eller ställa följdfrågor om det kändes aktuellt. Däremot insåg vi att det gav oss mycket att se tvillingarna tillsammans, både före och efter intervjun. Det blev en slags dold observation där vi kunde se och tolka deras beteende i samspel med varandra utifrån vad de just berättat för oss under intervjun. Vi insåg betydelsen av val av miljö för intervjuerna då vi fick erfara en rad olika miljöer. Vi kom dock fram till att de bästa platserna var de där vi fick sitta ensamma med vår informant utan att påverkas av intryck från omgivningen. Fyra av intervjuerna utförde vi i ett studierum på vår högskola och det var bra att få vara ifred för att skapa en trygghet hos informanterna. Vi satt vid ett tillfälle i ett bibliotek och det gick inte lika bra då det var en öppen plats som inte garanterade anonymiteten för vår informant, som tur var blev hon inte berörd av platsen. En intressant svårighet kom att bli informanternas dubbla utsagor. Eftersom vi frågade tvillingparen samma frågor var vi medvetna om att många av svaren kunde komma att se likadana ut, vilket utgjorde en viss svårighet att förhålla sig till den andra informanten i varje tvillingpar med en lika öppen bild som vid första intervjun i varje par. Vi visste till exempel stor del av bakgrunden och några specifika minnen som den första tvillingen redan hade berättat om, något som vi då fick agera som att vi inte visste. Likaså när den första informanten var mer detaljerad i sina berättelser som informant nummer två sedan inte delade med sig om, men vi kände ändå till mycket utan att hon behövde nämna det.

---

⁴⁰ Ibid., 171

3.6 Tillförlitlighet

Det finns vissa kriterier för samhällsvetenskapliga undersökningar. Att undersöka tillförlitligheten (reliabilitet) i kvalitativa studier är väldigt svårt, eftersom man med reliabilitet undersöker om de resultat man har fått blir desamma om undersökningen görs på nytt. Därför är detta mått speciellt tillämpningsbart och tolkningsbart på kvantitativa undersökningar. Ett annat kriterium är replikation, vilket innebär att man upprepar undersökningen och dess resultat.⁴¹ Kravet är att undersökningen ska vara möjlig att upprepa, därför är det viktigt för forskare att noggrant beskriva sitt tillvägagångssätt. Validitet innebär att man bedömer slutsatserna som sammanhängande eller inte. I kvalitativa studier eftersträvar man ett djup istället för bredd där fokus ligger på det kontextuellt unika, vilket gör överförbarheten/den externa validiteten låg eftersom resultatet kan vara svårt att tillämpa i andra kontexter.⁴² Vårt fokus kommer därför att ligga på informanternas utsagor där vi eftersträvar att få så detaljerade redogörelser som möjligt. Vi som forskare är medvetna om att vi inte kan inta en fullständig objektivitet utan kan endast agera i god tro och att inte låta den egna förståelsen och personliga värderingar påverka utförandet av studien eller de slutsatser vi har kommit fram till. Sammanfattningsvis vill vi ge en rättvis bild av våra informanternas åsikter och uppfattningar.

3.7 Etisk reflexion

För att få en etisk och hållbar studie var vi som forskare tvungna att förhålla oss till särskilda regler. En viktig aspekt var informationskravet, som innebar att vi informerade våra informanter om vad deras deltagande innebar, att det var frivilligt och att de hade rätt att avbryta sin medverkan närhelst de ville. Tidigt i arbetet kontaktade vi dem för att få informanternas samtycke. Vi var noggranna med att upplysa om anonymitet och att all information skulle behandlas konfidentiellt. Vi informerade dem om undersökningens syfte och vårt tillvägagångssätt.⁴³ I första mötet med var och en med våra informanter försökte vi att samtala med dem under mer avslappnade former. En kort presentation av oss själva och vad det är vi studerar samt den skola vi representerar. En intersubjektiv forskningsmetod krävde ett ömsesidigt förtroende, förutsättningen för att vi skulle kunna närma oss informanternas livsvärld var att vi presenterade vår studie på ett förtroendegivande sätt. Här

---

⁴¹ Ibid., 43

⁴² Ibid., 260

⁴³ *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet. Sid. 7
Tillgänglig på internet: http://www.cm.se/webbshop_vr/pdf/etikreglerhs.pdf (2014-01-12)

kunde även en relativistisk osäkerhet uppstå eftersom faktorer såsom tolkarens värderingar och förförståelse kunde påverka studien. I denna undersökning var vi två medverkare som intervjuade enäggstvillingar var för sig. Det ställdes samtidigt krav på samspel från vår sida där vi på ett effektivt och förtroendegivande sätt delade upp frågorna och försökte tillsammans täcka in eventuella bortfall. Vidare kunde vi även fråga våra informanter om de var intresserade av att ta del av det färdiga materialet, vilket kunde bidra till att deras medverkan kändes mer meningsfull.⁴⁴ Denna studie har bidragit till reflektioner och ett visat intresse hos informanterna där de har påpekat att frågorna har genererat ökad förståelse kring tidigare uppmärksammade aspekter. En viss nyfikenhet uppstod efter intervjun där informanterna har ställt frågor om både material och varandras svar då de undrade om deras utsagor var liknande. Utifrån detta hoppas vi att vår studie har bidragit till vidare reflektioner hos enäggstvillingarna och en ökad medvetenhet kring processer som berör identitet, jämförelser och självständighet.

---

⁴⁴ Ibid., 15

4. Teoretiska utgångspunkter

Vi har valt tre huvudsakliga teorier som är passande till vår problematisering. I den sociala jämförelseteorin framgår det hur sociala jämförelser påverkar och formar individers identitet. Den bilden vi har av oss själva är beroende av hur andra bedömer oss vilket bidrar till en strävan efter konformitet. Teorin om spegeljaget handlar om balansen mellan den uppfattning vi har av oss själva i förhållande den föreställda uppfattningen andra har av oss och hur detta bidrar till vår självuppfattning och identitet. Den sociala jämförelseteorin och spegeljaget är två perspektiv på samma fenomen, det vill säga identiteten som formas i samspel med den sociala omgivningen. Dessa teorier bidrar med förståelse för hur enäggstvillingar å ena sidan uppfattar sig själva, å andra sidan hur de uppfattar de föreställningar och upplevelser som andra människor har av dem. Kärnan i den sociala identitetsteorin är grupprelationer, det vill säga hur människan ser sig själv som medlem av en grupp eller kategori och jämförelsen som sker mellan in- och utgrupper samt konsekvenserna av denna kategorisering. Samtliga teorier belyser gruppprocesser samt hur den sociala omgivningen påverkar individers identitetsskapande. Teorin om social jämförelse bidrar med en förståelse kring hur enäggstvillingars identitet skapas utifrån sociala jämförelser. En ökad förståelse får vi med spegeljaget som bidrar med ytterligare en aspekt som även berör hur den sociala omgivningen uppfattar dem. Med den sociala identitetsteorin som belyser gruppprocesser får vi ett helhetsperspektiv kring identitetsskapandet hos enäggstvillingar.

4.1 Social jämförelseteori

Leon Festinger skrev ett paper 1954 där han utvecklade den sociala jämförelseteorin, ett uttryck som han var först med att använda.⁴⁵ Teorin redogör för hur vi människor prövar och jämför sina åsikter och förmågor med andra individer. Detta gör att vi dras till människor som liknar oss själva i många aspekter och som kanske rentav är lite bättre än oss. Den sociala jämförelseteorin går hand i hand med den sociala identiteten eftersom man till viss del formar sin identitet i samspel med sociala jämförelser. Eftersom människan gärna strävar efter konformism vill individen anpassa sig efter gruppen, eller på något sätt få gruppen att anpassa sig efter individen själv. Om olikheterna är för stora kan de ändå vara accepterade just för att diskrepansen är för stor och då upphör jämförandet. Dessa jämförelser förekommer i alla typer av grupper och gör medlemmarna medvetna om sin roll i gruppen, vilket kan leda till en inre press hos individen att jämföra sig med gruppen. Festingers hypoteser prövar huruvida

---

⁴⁵ Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. *Human Relations*, 7, s. 117

människan har en vilja och en drivkraft att jämföra sina åsikter och förmågor. Han menade att även om åsikter och förmågor vid en första anblick verkar vara två väldigt olika saker är det ändå två viktiga faktorer som påverkar och formar hela personligheten som man jämför med andras.⁴⁶ Vår bedömning av oss själva är beroende av hur andra bedömer oss. Många av våra åsikter går inte att mätas på det fysiska eller objektiva planet, vi kan till exempel inte klargöra eller veta om en politiker är bättre än en annan eftersom det berör personliga åsikter och även om vi kan ta reda på hur många sekunder det tar för en löpare att spinga en särskild runda kan vi ändå inte avgöra om personen är en duktig löpare eller inte.⁴⁷ Festinger utförde då en rad olika experiment för att se hur människor förhåller sig till sociala jämförelser utifrån sin egen förmåga. Han upptäckte bland annat att människor gärna ändrar sin åsikt för att få denna att stämma överrens med gruppens. De subjektiva bedömningarna blir väsentliga beroende på hur en person jämför sig och hur avgörande dessa bedömningar blir. När både den fysiska och sociala jämförelsen är borta kan resultatet bli ostabilt och därför utformade Festinger experiment som visade att när varken den sociala eller fysiska ramen existerar jämför vi oss istället med oss själva.⁴⁸ En annan av hans viktiga hypoteser hävdar att tendensen att jämföra sig med en specifik person minskar om skillnaden på åsikter och förmågor är för hög. Vi är inte lika intresserade av att jämföra oss med individer vars åsikter och förmågor är för olika våra egna, distansen är helt enkelt för stor. Då tenderar man istället att inte jämföra sig alls. En person som nyss lärt sig att spela schack kommer inte att jämföra sig med en mästertlig schackspelare, för att skillnaden då blir för stor. Värdet av en åsikt kommer från en subjektiv bedömning som blir korrekt och valid. Om en åsikt är ointressant för en person kommer den inte heller att vilja jämföra sig med den. Alltså, ju mer viktig en åsikt eller förmåga är för en person och ju mer det kan relateras till det egna jaget desto högre ambition till att jämföra sig med den.⁴⁹ Ju viktigare en förmåga är desto större ambition känner personen till att bli likformig med personen/gruppen ifråga. När två personer som i hög grad är lika varandra, med undantag för några särskilt anmärkningsvärda skillnader, kommer dessa skillnader att vara mycket avgörande i deras relation, särskilt för den som värderar förmågan högst. Likaså att ju mer attraktiv en grupp är för en person desto viktigare att gruppen kan fungera som en jämförelsegrupp för individen. Man är beredd att ändra sitt jag som att eftersträva en likformighet med gruppen som man identifierar sig med.⁵⁰

---

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Ibid., 118

⁴⁸ Ibid., 120

⁴⁹ Ibid., 130

⁵⁰ Ibid., 131

4.2 Spegeljaget

Den amerikanske sociologen Charles Horton Cooley var aktuell med en bok vid namn ”Human nature and the social order” 1902, där han för första gången nämner sitt mest berömda begrepp spegeljaget. På engelska heter begreppet ”looking glass self”, där ordet self syftar till första person singular som på svenska blir i bestämd form, det vill säga ”jaget”. Han lägger märke till att vi människor talar om jaget som kroppen, till exempel ”jag är längre än du”, ”jag ser bra ut idag” och så vidare.⁵¹ Det intressanta här är tolkingen av ett socialt jag, som han kallar för det reflekterande jaget, eller spegeljaget. När vi ser oss själva i spegeln är vi intresserade av spegelbilden för att den bilden är vår egen. Spegelbilden svarar eller besvarar inte våra förväntningar av oss själva för vi har sedan tidigare en bild av vårt utseende, uppförande, mål, karaktär och så vidare och den bilden påverkas vi av.

Denna idé om oss själva har tre principer enligt Cooley: hur vi uppfattar oss själva i andras ögon, hur vi uppfattar och tolkar deras bedömning av oss och slutligen en slags självkänsla i form av stolthet eller förödmjukelse. Denna uppfattning leder till en påhittad bedömning av oss själva som i detta fall blir avgörande för vår egen självbild och vårt uppförande. Detta spegeljag är vad som gör att vi rör oss mellan olika uppfattningar om oss själva och inte endast den uppenbara reflektionen vi ser i spegeln utan även den föreställda bilden som vi tror att andra har av oss och vår identitet.⁵² Här förekommer alltså en ständigt pågående inre dialog kring vår egen uppfattning om oss själva och den föreställda bilden som vi tror att andra har av oss, för omedvetet eller medvetet så reflekterar vi och föreställer oss alltid hur vi blir bedömda av andra. Begreppet är relativt svårt att förklara och innebörden varierar beroende på miljö och omständigheter. Detta fenomen som Cooley beskriver må generellt sett vara baserat på den känsla och den föreställning vi har inom oss men det påverkar ändå vårt dagliga tillstånd eftersom vi anpassar oss efter den bild vi tror att andra har av oss.⁵³ Vi formar oss således efter en uppfattning som vi själva har tolkat.

4.3 Social identitet

Henri Tajfel och John Turner utvecklade den sociala identitetsteorin på 1970-talet och studerade hur människors självuppfattning är förbunden med de sociala grupperingar som de tillhör. De kom fram till att människors identitet skapas och kategoriseras i samspel med de

---

⁵¹ Cooley, C.H. (1922). *Human nature and the social order*. New York: Charles Scribner's Sons. Sid. 183

⁵² Ibid., 184

⁵³ Ibid., 185

grupper som de identifierar sig med.⁵⁴ Vår identitet är vad som karaktäriserar oss, det vi associerar med oss själva eller en särskild individ. Den sociala identiteten handlar om att kunna skapa ett ramverk och att få en kontext för vårt och andras beteenden som skapas genom interaktion, kommunikation och förnyelse. Det finns en tydlig skillnad mellan vår självidentitet och den sociala identiteten, självidentiteten är nämligen individuell och medan den sociala identiteten utvecklas i de grupper man förlikar sig med. I teorin om identitet och social identitet påstår man att jaget är reflexivt i den mån det kan ta sig självt som ett objekt och kategorisera, klassificera eller uppfatta sig självt i relation till andra sociala kategorier eller klassificeringar.⁵⁵ Denna sociala konstruktion av identitetsskapandet är en utveckling som pågår genom hela livet och vi människor besitter inte endast en social identitet utan har flera stycken beroende på det sociala sammanhanget och omgivningen. Den sociala identiteten är alltså det som utmärker och särskiljer en individ i relation till andra individer och sammanhang och identifieringen sker mellan människor när de upptäcker varandras likheter och skillnader och söker efter ett ramverk att förhålla sig till. Dessa likheter och skillnader blir på så vis hjärtat i mänskliga relationer och skapar en dynamik i våra identiteter.⁵⁶ Självidentiteten är vad som särskiljer oss från alla andra individer, medan den sociala identiteten är internaliseringen av en ofta stereotypisk och kollektiv identifiering.⁵⁷ Den sociala identiteten kan många gånger ha ett stort inflytande och påverkan på självidentiteten. Att ha en social identitet innebär att individen tillhör en specifik grupp och ser saker och ting ur gruppens perspektiv. Att ha en rollbaserad identitet kan för individen innebära att hen vidtar åtgärder för att uppfylla de förväntningar som är förknippade med rollen.⁵⁸ Identiteten skapas och formas genom självkategorisering eller identifikation där medlemmarna förlikar sig med in-gruppen och särskiljer sig från ut-gruppen. Ju mer en individ förknippar sig med gruppen desto starkare social identitet blir det och resulterar i en kollektiv självkänsla.⁵⁹ Konsekvenserna av självkategorisering blir en förstärkt upplevelse av antingen likheter mellan det egna jaget och övriga medlemmar i in-gruppen eller en förstärkt upplevelse av skillnader mellan jaget och medlemmar i ut-gruppen. Denna förstärkning kommer att påverka de attityder, värderingar och beteendenormer som är korrelerade med den aktuella kategoriseringen. Att utvärdera in-gruppen positivt samtidigt som man utvärderar ut-

---

⁵⁴ Psykologiguiden. Psykologiguiden. 2014.

<http://psykologiguiden.se/www/pages/?Lookup=social+identitet> (Hämtad 2014-01-02)

⁵⁵ Jan E. Stets and Peter J. Burke (2000): "Identity Theory and Social Identity Theory". *Social Psychology Quarterly*, 63(3), s. 224

⁵⁶ Jenkins, R. (2008). *Social identity*. (3. ed.) London: Routledge. Sid 16-18

⁵⁷ Ibid., 112-113

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Ibid.

gruppen negativt bidrar till en ökad självkänsla.⁶⁰ Grupprocesser och gruppegenskaper påverkar individers sociala själv i olika grad beroende på i vilken utsträckning de förknippar sig med gruppen. Olika sociala situationer påverkar identiteten på olika sätt. Pickett och Brewer hävdar att människor därför föredrar att ingå i mindre grupper och att de föredrar att ses som enskilda individer snarare än att klumpas ihop som en grupp.⁶¹ Tillhörigheten i en viss grupp kan vara svår att förneka, då kan individen försöka att betona andra identiteter för att ge en annan bild av sig själv. Människor tycker i allmänhet inte om att bli kategoriserad av andra och det kan leda till en motvilja gentemot de tilldelade kategoriseringarna. Vid oundvikliga och oönskade kategoriseringar ökar individens fördomar mot den egna in-gruppen för att rädda sin egen identitet.⁶²

---

⁶⁰ Jan E. Stets and Peter J. Burke (2000): "Identity Theory and Social Identity Theory". *Social Psychology Quarterly*, 63(3), s. 225

⁶¹ Ellemers N, Spears, R and Doosje B. (2002): "SELF AND SOCIAL IDENTITY". *Annual Review of Psychology*, 53, s. 171

⁶² *Ibid.*, 172

5. Resultat

Vi har i resultatdelen valt att använda oss av fingerade kvinnonamn för att bevara våra informanternas anonymitet, men även för att ge en mer lättförståelig läsning. Våra informanter är tio kvinnor i åldrarna 16-24 år som alla är bosatta i södra Sverige. I resultatet som följer väljer vi att fokusera på tvillingarnas individuella upplevelser var för sig för att ge en så tydlig återberättelse som möjligt och för att de intervjuades separat. Vårt primära syfte är att studera tvillingarnas individuella upplevelser som en del av gruppen tvillingar och inte att studera dem parvis. Detta för att se hur den sociala miljön påverkar enäggstvillingars identitetsskapande, hur enäggstvillingen upplever självständighet respektive bundenhet i sina relationer och på vilket sätt den egna självuppfattningen påverkas av social jämförelse. Vi märkte dock att särskilda delar lämpade sig bäst att struktureras parvis, exempelvis temat ”Relationen till varandra och till övrig omgivning”, då vissa ämnen i informanternas utsagor var återkommande och blev tydligare i förhållande till tvillingen. Detta gör vi för att på ett tydligt vis kunna ge en konkret sammanfattning av varje par. Här väljer vi även att inte använda några namn då störst fokus ligger på den upplevda relationen till varandra och för att undvika en alltför utlämnande tolkning. Under denna del har vi även valt att tala utifrån den relationen de har till sin tvilling, men också den de har till övriga personer i sin omgivning och vad det betyder för dem.

5.1 Självuppfattning, självständighet och bundenhet

Det framgår att det är oerhört viktigt för samtliga tvillingar att skilja ut sin unika personlighet gentemot sin tvilling där det viktigaste är att bli sedd som en egen individ. Ebba däremot ser annorlunda på det och tycker inte att det är särskilt viktigt att skilja på sin och sin systers personlighet och beskriver kort att den ”är typ samma” när vi frågar om det är viktigt. En av de andra beskriver sin syster som halva sitt jag och att hon gillar sitt tvillingskap. Hon säger att hon påverkats väldigt positivt av att ha en tvilling och kan inte föreställa sig hur det skulle vara utan sin tvilling. Samtidigt vill hon gärna bli sedd för den individ hon är och inte som en del av någonting. Ebba och Maja däremot har under hela skoltiden gått i samma klass, något som Maja tyckte var påfrestande. Hon känner att det har varit påfrestande att ständigt vara med sin syster. De umgicks med varandra hela tiden och ville inte heller ta kontakt med nya människor. Maja uppfattar sig själv som mer pratglad än sin syster, som inte vågar etablera nya kontakter. Det är jobbigt för Maja eftersom hon aldrig kan åka iväg på egen hand då systemen alltid vill följa med. De har alltid haft gemensamma vänner, och de vänner som Maja

har lärt känna har även Ebba lärt känna senare. Hade hon inte haft en tvilling så hade hon förmodligen haft fler vänner tror hon.

Upplevelsen av att vara tvilling är väldigt varierande med både för- och nackdelar där våra informanter påverkas av tvillingskapet i olika grad. Samtliga uppger att de känner en stark trygghet och samhörighet med sin tvillingsyster samt en vetskap om att de alltid har varandra närhelst det behövs, vilket innebär att de alltid har en ständig närvaro till varandra. Detta gör att några av dem beskriver sig som ”mer än systrar” och istället beskriver sig som bästa vänner där den största nackdelen med att vara tvilling är att separeras eftersom de är tillsammans hela tiden och bävar redan nu inför vetskapen att de en dag kommer att behöva separeras. En av informanterna beskriver det som att alltid ha någon att prata med om allt möjligt och som dessutom känner likadant som hon själv och detta ser hon som något positivt. Några av dem är medvetna om att denna ständiga närvaro av den andra har gjort dem osjälvständiga i vardagen. Frida berättar att hon planerar att åka till USA efter skolan men är redan nu tveksam över om hon klarar att resa utan sin syster och bara tanken gör henne illa till mods. Hon berättar även om ett musikläger som hon verkligen såg fram mot att åka på men redan då visste hon att hon skulle sakna sin syster alltför mycket och det gjorde att hon inte följde med på lägret. Tillfällena som dessa önskar Frida att de inte stod varandra så nära, förklarar hon, det är jobbigt att inte våga vara utan henne. *”Vi tror att vi kan klara oss utan varandra fast egentligen så kan vi inte det”*, förklarar en av systrarna. De läste först olika program på olika skolor men separationsångesten blev för stark för dem båda så de hamnade i samma klass men är i olika basketlag vilket de ändå uppskattar så att de är ifrån varandra i viss mån. Det är endast två av våra informanter som inte bor hemma i nuläget, övriga bor tillsammans och utövar liknande aktiviteter, har samma intressen eller arbetar på samma arbetsplats. Flera av dem har även samma vänskapskretsar och eftersom de alla är medvetna om att mycket i deras vardag ser likadant ut för dem båda värnar de om upplevelsen att bli sedda som en egen person och inte som en enhet med sin syster. Olivia beskriver känslan av att bli uppfattad som en egen individ av sin pojkvän:

”Nu har jag haft pojkvän och det var jätteskönt för då kände man sig verkligen som en egen, jag har någonstans att åka. Han ser verkligen skillnad och ser oss som två olika personer och det var bekräftelse på att...jag är egen.”

Alice och Linnéa valde att resa utomlands tillsammans men att bo på olika orter, vilket upplevdes som väldigt skönt. Idag bor de tillsammans och har samma intressen, Alice känner att hon skulle vilja ha ett eget intresse och önskar ibland att Linnéa hade andra intressen. Hon säger att hon påverkas mycket av vad Linnéa gör och reflekterar över hur situationen hade varit om Linnéa varit äldre eller yngre och de gått i olika klasser. Olivia, en annan tvilling, bor hemma med sin syster och övriga familjemedlemmar men vill flytta hemifrån och bo för sig själv. Hon är van att ha någon med sig och bär på en rädsla över att åka utomlands ensam och vill därför aldrig resa ensam. Situationen hade varit annorlunda om hon inte hade haft en tvilling och påverkas i hög grad av att vara tvilling eftersom det skänker henne en stor trygghet. Åker de utomlands tillsammans så har de varandra och lär känna nya personer tillsammans. Olivia upplever även ett behov av att skydda sin syster och menar att detta inte är ömsesidigt. Samtliga tvillingpar har varit med om omvälvande händelser inom familjen som har gjort familjebanden har stärkts och som har fört dem närmare, exempelvis dödsfall och graviditeter. De beskriver sig själva som omtänksamma och som gärna hjälper till och tar hand om varandra. Tvillingarna Anna och Amanda är väldigt familjära och omtänksamma framförallt gentemot den nära omgivningen.

I samtliga tvillingrelationer, såsom dessa beskrivs av våra intervjupersoner, är det en person som är mer social respektive mer tillbakadragen, något som de alla beskriver på ett tydligt sätt. De som är mer sociala beskrivs och beskriver sig själva som mer initiativtagande, vågar mer, är ledande, är mer pratglada, är mer framåt och agerar mer utåt, medan de mer tillbakadragna beskrivs och beskriver sig som tystlåtna, osäkra, som drar sig undan och är blyga. De mer utåtriktade har inga problem med att prata och ta plats i sociala sammanhang samtidigt som några av deras syskon har uttryckt en bekvämlighet i att kunna luta sig tillbaka i sin mer tillbakadragna personlighet. De är medvetna om vem som är vem bland dessa personligheter. Ålderskillnaden är av stor betydelse för tvillingarna (som i dessa fall rör sig mellan tio till tjugo minuter) där de intagit olika personligheter som motsvarar lilla- respektive storasyster. Den förstfödda har då intagit och fått en mer omhändertagande och ansvarsfull personlighet, något som oftast kommer från omgivningen och inte personen själv. Linnéa förstår detta till viss del med tanke på att det har fallit sig som så att hon vågar ta mer plats i en större utsträckning och fysiskt sett är lite större och längre, men frågar sig samtidigt varför hennes syster inte kan ta hand om henne för en gångs skull. Hon upplever att hon är den som är mer omhändertagande i tvillingrelationen och känner att hon borde skydda och ta hand om sin syster men tror inte att systemen känner samma sak gentemot henne. Detta kände även

Olivia. *”Jag är den äldre, jag är den som ska vara starkare. Hon är lillasyrran: Du ska vara stöttepelare.”*

Både Olivia och Kajsa beskriver en svårighet i att de förväntas berätta allt för varandra, både av familj och vänner. Inom familjen förväntas Kajsa att vidarebefordra den information som når henne, exempelvis att mamman berättar för henne att de ska åka bort om några dagar, när väl dagen kommer har systemen inte fått reda på något för att mamman då har antagit att informationen har nått systemen via Kajsa. Bland vänner är det istället så att vännerna antar att tvillingarna berättar allt för varandra även vid de tillfällen när de har blivit ombedda att bevara en hemlighet. Detta tycker Olivia och Kajsa känns tråkigt och konstigt att familjen förlitar sig på att de förmedlar allt per automatik till varandra samtidigt som Olivia blir förvånad över att även vännerna utgår från att hon ska berätta allt för sin syster även när hon blivit ombedd att vara tyst.

5.2 Omgivningens uppfattning av tvillingarna

Alla våra informanter är väl medvetna om deras likheter i både utseende och beteende, de har blivit vana vid att blandas ihop och tar inte särskilt illa upp längre. De förstår att människor som inte känner dem väl har lättare för att ta fel och lägger ingen stor värdering i det. Den nära omgivningen tycker inte att tvillingarna är särskild lika varandra och blandar inte ihop dem. Samtliga har varit med om att folk ropar efter dem i tron om att det är den andra tvillingen och detta har gjort att de även lystrar till sin systers namn. Många gånger rättar de andra och säger att det har blivit fel, men ibland har de fått låtsas vara sin tvilling för att inte ge en dålig bild av sin syster. De är måna om både sin och tvillingens bild i möte med omgivningen. Att folk tar fel tvilling upplevde Alice som väldigt störande då hon och hennes syster gick i samma klass men nu är hon van vid det och brukar alltid rätta de som tar fel. Hon reagerar på sin systers namn fast de gånger hon inte har gjort det och fortsatt att gå har systemen fått höra hur otrevlig hon är då de tror att det är systemen som inte stannar upp. Därför försöker Alice undvika detta och kan till och med vinka tillbaka till de hon inte känner. Det är först om omgivningen skulle jämföra dem som en tydlig irritation uppstår. Kajsa och Oliva blir väldigt irriterade över att omgivningen jämför dem utan att veta varför brukar de inte heller säga ifrån. De tycker att det är väldigt irriterande, jobbigt och störande men de är också medvetna om att det inte är lätt för omgivningen att veta att de tycker det. De pratar med varandra om detta och har bestämt sig för att börja säga ifrån. Olivia blir framförallt chockad när människor jämför dem, det brukar komma så plötsligt. Många i deras omgivning nämner ofta

tvillingarna som en individ eller ”klumpar ihop dem” för enkelhetens skull. Det tvillingpar som spelar basket hade under en match upptäckt att deras poäng hade blandats ihop. Ett annat par fick inte ens sina förnamn utskrivna på listan över arbetsuppgifter, där stod det istället bara deras efternamn ”x2”, något som gjorde dem irriterade. Alice berättar att de kan höra under en konversation att personen de talar med faktiskt inte har någon aning om vilken syster de pratar med, något som kan kännas svårt att förhålla sig till ibland. Omgivningen utgår från att tvillingarna vill göra samma saker och behandlar dem därefter och blir förvånade när systrarna vill gå skilda vägar. Exempelvis så valde två av tvillingarna att gå olika skolor under gymnasiet och då ifrågasatte de i omgivningen om systrarna skulle klara av det. Maja och Ebba säger däremot att de i omgivningen ber dem att skiljas åt för att de hela tiden är tillsammans medan de själva inte ser det som ett lika stort problem. Kajsa och Olivia är på samma arbetsplats och får i samband med det ofta uppleva att de ses som en person. De har alltid samma schema och får alltid samma arbetsuppgifter trots att detta är ovanligt för arbetsplatsen. Jämförelsen har blivit större nu och att de försöker att inte bry sig men de upplever att de bryr sig mer när kollegorna jämför så mycket. Olivia tycker att omgivningens beteende på arbetsplatsen är frustrerande vilket har lett till att Kajsa har börjat jämföra sig mer med Oliva:

”Bara för att alla andra jämför sig så blir det att hon jämför sig med mig och det tycker hon är skitjobbigt. Det har hon sagt att hon har gjort länge. Jag är inte lika mycket sån, jag försöker att inte bry mig, men nu när man börjat jobba och de jämför så mycket, då måste man säga att då bryr man sig väldigt mycket.”

Informanterna har fått mycket uppmärksamhet av släkt och vänner genom åren och tror att omgivningen tycker att det är kul och spännande med att känna ett tvillingpar samtidigt som de har uttryckt en viss oro kring att ge dem fel presenter eftersom de vill göra båda nöjda men ändå inte alltid ge samma sak. De flesta nämnde även detta som en motsägelse eftersom de oftast önskar sig samma saker samtidigt som de också kan bli sura över att få samma saker. Frida och Johanna säger att det var mycket fokus på dem som unga, de var ”tvillingarna”, samtidigt som de tror att det var roligt för släkt och familj att ha tvillingar. De fick likadana presenter och vid ett tillfälle hade de fått likadana kläder Johanna blev arg och kastade ifrån sig kläderna eftersom hon inte ville ha likadana kläder som Frida. Frida brydde sig inte men systemens frustration beskrivs som påtaglig. Paketöppnandet gjorde det svårt för dem vid firanden av födelsedagar och jultider. De använde sig av olika strategier exempelvis att de satt

med ryggen mot varandra eller öppnade paketen i olika rum för att inte se vad den andra fick eftersom det många gånger var samma sak. Även om våra tvillingar tycker om att fira sin födelsedag med sitt syskon hade de önskat att få en dag för sig själva. Alice tycker det är tråkigt när hon tänker tillbaka på att hon aldrig fått en egen dag utan istället har fått dela den med sin syster. Detta är småsaker som hon i efterhand inte tycker spelar så stor roll.

Alla tvillingar har pratat om yttre skillnader som skiljer dem åt, det kan till exempel vara att de har olika ögon, ansiktsform och kroppsbyggnad samt längd. Den nära omgivningen använder sig dock inte av de yttre skillnaderna för att skilja dem åt utan känner dem så bra att de kan skilja på deras beteenden. Många tycker att det har varit jobbigt under skolåren då alla visste att de är tvillingar. Alice beskriver problematiken för omgivningen att inte alltid veta vem av tvillingarna de ska höra av sig till utan att den andra tar illa upp. Alla informanter har uppgett en svårighet att se skillnad på bilder på dem som små barn. Samtliga tvillingar påstår att familj och nära vänner inte har några svårigheter med att skilja dem åt medan de som inte känner dem så väl skulle säga att de har lika personlighet. *”De som inte känner oss så bra skulle säga att vi är ganska lika men våra riktiga gemensamma vänner skulle säga att vi är ganska olika.”* Tvillingarna har varit positivt inställda till föräldrarnas uppmuntrande till åtskillnader mellan dem där föräldrarna har tagit till knep för att kunna skilja dem åt, till exempel att måla tånaglarna eller en prick på näsan och hur de ville skilja dem åt genom att klä dem i samma kläder men i olika färger. Detta påverkade många av dem att senare i livet färga håret, byta frisyr, klädstil och liknande för att på så vis skapa en egen identitet på ett tydligt sätt. Tvillingarna Frida och Johanna blev uppmuntrade till att prova olika sporter och aktiviteter fast att det ändå har blivit att de tillsammans har sökt sig till samma aktiviteter.

5.3 Tvillingarnas interna och omgivningens externa jämförelser

Alla våra tvillingar är medvetna om att omgivningen jämför dem i olika utsträckning, några av dem beskrev det väldigt påtagligt som något frustrerande och ser det till och med som den största nackdelen med att vara tvilling. När vi frågade dem om för- och nackdelar med att vara tvilling kunde ett typiskt svar se ut på liknande sätt, detta citat är av Alice:

”Fördelar är att man alltid haft nån att vara med och ja att umgås och prata med, ett band så. Det negativa är att man, folk ser inte skillnad och vill jämföra hela tiden. Jag tror att folk absolut jämför tvillingar med än syskon. Absolut. Just att man inte ses som en individ.”

Tvillingskapet i sig har de inget emot men däremot att bli jämförd av omgivningen. Ibland blir de ombedda att ställa sig bredvid varandra, något som ett av paren har slutat med att göra just för att de blir irriterade och tycker att det känns jobbigt. Det är svårt att känna sig som en egen individ när de är två helt olika personer. De är medvetna om att omgivningen uppenbarligen tror att det är häftigt och roligt att vara tvilling *”men i själva verket är det inte så himla kul”*, förklarar Olivia. *”Inte för oss.”* Denna ständiga jämförelse leder dessvärre till att även systrarna jämför sig med varandra, dels vill de leva upp till omgivningens bild av dem och dels är de rädda att inte vara lika omtyckta som sin syster – detta leder till en indirekt tävlan. De frågar sig själva vem som är mest omtyckt, vem som tar bäst beslut, vem som är roligast och liknande, Alice beskriver:

”Folk ser en inte som en individ, eller ja två individer. Utan bara en. Just den här jämförelsen: Hur är du? Hur är den? Nån frågar vem är den snygge, vem är den fule, vem är kort, vem är blond. En del kan haspa ur sig grejer ”jag tycker att du är snyggare” eller ”jag tycker att du är såhär, bättre” men det vill inte jag höra, vad spelar det för roll?”

En av systrarna tror rentav att det kan vara ett typiskt drag mellan tvillingar, att man triggas varandra till att prestera för att vara lika bra eller lite bättre och att det blir en ständigt pågående tävling. Denna tävlan ger även konsekvenserna till känslan av konkurrens med sin tvilling i olika utsträckning. Under uppväxten har de alltid haft någon att jämföra sig med och tävla mot, som har lett till skillnader i prestationer, vilket framför allt blir tydligt under skoltiden med betyg och så vidare. Några av dem beskriver att de inte vill vara sämre än sin syster samtidigt som de heller inte vill vara betydligt mycket bättre eftersom det skulle leda till skuld känslor. Den omedvetna och medvetna konkurrensen finns dock där hela tiden i de flesta situationer inte bara vad gäller skola utan även när det kommer till att träffa nya vänner. Linnéa beskriver känslan av att tävla och konkurrera om plats:

”Jag har lärt mig att ta plats. Är man två stycken så konkurrerar man om plats alltså. Då konkurrerar man om samma personer samtidigt. Lite så. Även om man inte tänker: nu ska jag va bättre än henne. Det är inte det utan det finns inom en, man har alltid tävlat omedvetet.”

Problematiken med jämförelser uppstod redan i de tidiga skolåren; lärare som inte kunde se skillnad på dem eller som ideligen jämförde deras betyg. En av tvillingarna berättar att läraren frågat henne hur de skulle göra för att hon skulle bli lika duktig som sin syster. Två av våra

par valde att gå på olika skolor för att slippa bli jämförda. Båda paren beskrev en stark frigörelse av att få bli sedd som en egen individ och inte som en enhet med sin syster. Det var skönt att hitta egna vänner och framför allt att få slippa att blandas ihop. Tvillingarna förklarar att de använder sig av olika strategier för att undvika omgivningens jämförelser, till exempel att de undviker att ses tillsammans om de vet att det kommer att leda till en oönskad uppmärksamhet, de har olika frisyrier och hårfärg och liknande yttre attribut som gör att de blir så pass olika att en jämförelse blir ointressant. Somliga av dem vill istället efterlikna varandra i största möjliga mån för att uppnå samma resultat som att ha samma hårfärg eller att sminka sig likadant för att även här göra en jämförelse ointressant. En tvilling berättar hur hon får känslan av att inte vilja gå till jobbet eftersom samtliga arbetare måste ha samma kläder vilket bidrar till att arbetskollagorna jämför ännu mer och där de även blir kallade för ”tvillingarna”.

”Det är skitjobbigt när folk frågar ”vem är snyggast?” och sånt, när man vet att de gör det så blir man utseendefixerad. På jobbet vill man egentligen gå osminkad, men det kan jag ju inte göra längre för att hon kan inte göra det. Och om hon sminkar upp sig, då vill jag också göra det. Annars blir man ännu mer jämförd. Det blir jobbigt alltihop.”

Ett tvillingpar talar om önskad och oönskad uppmärksamhet. Den önskade uppmärksamheten upplevs bland annat vid resor utomlands då människor kommer fram och undrar hur man ser skillnad på dem. I sådana sammanhang tycker de att det är roligt att vara tvilling och få uppmärksamhet. Jämförelsen utomlands upplevs inte vara i samma utsträckning och i negativa bemärkelse som i Sverige. Den oönskade uppmärksamheten upplevs hemma i Sverige där de genom att vistas tillsammans blir jämförda och får kommentarer. För att omgivningen ska kunna se skillnad på dem valde de att ändra klädstil och hårfärg.

För tvillingarna är det viktigt med vem som är först med att testa nya saker, att inhandla saker först och att inte vara den som ”härmar”. De vill inte vara den som tar efter och flera önskar att deras tvilling hade andra aktiviteter och intressen. En av tvillingarna är medveten om att hon och hennes syster tar efter varandra men är övertygad om att det är hennes syster som tar efter många gånger. De är fortfarande oeniga om vem som varit först med en del saker. Ett annat tvillingpar hade som regel att inte ha samma frisyrier och skulle de handla kläder tillsammans så tävlade de om att hitta det snyggaste plagget innan den andra hunnit köpa det.

5.4 Relationen till varandra och till övrig omgivning

Våra informanter beskriver sin relation till sin tvilling som ett väldigt starkt band som inte kan jämföras med relationen till övriga syskon. De upplever en närvaro där de kan läsa av varandra på ett annat sätt och reagerar likadant känslomässigt. De har lärt sig att förhålla sig till varandra på ett tydligare sätt och tänker därför likadant. Ingen av dem skulle kunna tänka sig att inte ha sin syster som tvillingssystem eftersom de positiva delarna väger över de negativa. Samtliga tvillingar är eniga om att den största fördelen med att vara tvilling är att alltid ha någon vid sin sida. De upplever en stor trygghet i sin roll som tvilling, Linnéa berättar:

”Man är ju nära en person som man inte är nära på samma sätt med någon annan, och jag tror, även om man är nära ett syskon så tror jag ändå att man har någon slags relation som är annorlunda när man är tvilling.”

Den största nackdelen med att vara tvilling är att bli jämförd. Något som de alla återkommer till under intervjuerna. Linnéa fortsätter: ”Man vet att folk uppfattar en olika och hur vill man bli uppfattad i förhållande till den andra? Det är svårt.”

En tvilling i det första paret beskriver väldigt utförligt hur hon och hennes syster under de tidiga skolåren varit tillbakadragna och blyga där lärarna klagade på detta och försökte separera dem. De placerades i olika klasser men sökte sig till varandra och hamnade i samma klass ändå för att den ena av dem inte trivdes utan sin syster. Hon beskriver vidare hur hon och hennes syster kommit att utvecklas tillsammans genom dessa år och har idag olika personligheter. De använde varandra istället för vänner som stöd under bland annat redovisningar där de kunde få den kritik och bedömning som behövdes. De är bästa kompisar och har varit det sedan skoltiden. Dessa tvillingar har aldrig varit isär i mer än en vecka och har alltid haft varandra. De kan berätta allt för varandra även om de väljer att inte alltid göra det.

Ett annat tvillingpar har varit tillsammans hela livet och klarade inte av att gå på olika skolor. De har samma vardag och umgås varje dag. En syster förklarar att hon alltid tillhört olika grupper men känner att hon ville göra saker på egen hand. Hon kan känna att det är skönt att vara ensam och har under senare tid önskat att bli mer självständig. Hon beskriver sin syster som sin bästa vän och som mer än sin syster; ”*hon är halva jag*”. Hennes oro ligger i att behöva separeras efter att ha hållit ihop hela livet. Känslan gentemot systemen beskrivs som en

hatkärlek där de ofta gnäller på varandra men gör allting tillsammans. Det bästa med att vara tvilling är upplevelsen av trygghet när man känner sig nervös eller otrygg. Tvillingarna har aldrig tyckt att det varit jobbigt med att vara tvilling eller önskat att situationen hade varit annorlunda.

Par nummer tre är i stort behov av varandra och har alltid delat samma intressen och väljer samma typ av sysselsättning och har även samma planer och ambitioner. De umgås hela tiden och har fått klagomål om att de borde skiljas åt men de ser det som en självklarhet att de ska vara tillsammans. Relationen till varandra har under hela skolgången varit väldigt viktig och stark där de mestadels bara umgått med varandra. Nackdelen med att vara tvilling är att alltid ha personen vid sin sida. En av systrarna anser till och med att tvillingsystemen är jobbig eftersom hon följer med överallt och att systemen inte är lika social vilket hämmar den första systemen att etablera nya kontakter. Den stora fördelen är att de är bästa vänner och att de kan samtala om allt där hon upplever ett stort stöd från sin syster. Upplevelsen av att ha en tvilling innebär en trygghet för dem och en vetskap om att alltid ha någon vid sin sida men även att det ibland kan bli för mycket.

Ett tvillingpar separerade redan i tidig ålder då de valde att gå på olika skolor. Båda tvillingarna beskriver sig som väldigt olika, självständiga och inte alls beroende av varandra. *”Jag tycker att det är jätteviktigt att vara självständig. Det är så jävla lätt när man är tvilling att inte bli det. Den ena är ofta svagare än den andra. En tjabbig och en reserverad.”* De har alltid haft olika umgängen där båda gärna umgås med de egna vännerna. Pojkvännerna beskrivs som viktiga personer i deras liv och har funnits med sedan de yngre tonåren och fungerat som stöttepelare under livets alla skeden. En av informanterna är medveten om att hon är självständig som tvilling men inte som flickvän. Dessa tvillingar står varandra väldigt nära och är väldigt familjekära. Relationen till tvillingen upplevs vara på samma sätt som till den äldre systemen. De bor numera inte tillsammans men försöker att kommunicera med varandra varje dag. De är väldigt olika varandra något som båda också påpekar.

Vårt sista par valde att välja olika gymnasieskolor just för att slippa bli jämförda och ihopblandade. Den ena tvillingen berättar om hur hon kunde känna att hon ville ha egna vänner. De ville göra allting tillsammans när de var yngre, detta kom att ändras senare. Relationen till varandra som unga innefattade många bråk och de kunde ofta välja att umgås med andra vänner istället för varandra. Valet om att gå på olika skolor tycker båda var väldigt bra då de gick från att vara samma person till att bli två personer med egna vänner.

Tvillingarna säger även att de dras till samma personer och kan idag umgås i samma kretsar, trots att de har olika umgängen. De tror att tvillingar känner en större gemenskap med sitt tvillingsyskon än med andra syskon. Fördelen med att vara tvilling är att man har ett starkare band till varandra och har alltid någon att umgås och prata med.

Sammanfattningsvis vill vi belysa den kontrast som finns i tvillingarnas upplevelser av självständighet respektive bundenhet i deras relationer som både hämmar och stärker den egna identiteten. Detta gör att de känner en stark trygghet i sin relation till sin tvilling men även upplevelser av separationsångest. De par som är mest bundna till varandra upplever svårigheter i att inte vara tillsammans och en rädsla över att inte klara sig utan varandra. De par som har bott eller bor hemifrån, gått på olika skolor och har eller har haft partner är de som är mest självständiga idag och som beskriver sig som olika varandra.

6. Socialpsykologisk analys och tolkning

Vi har valt att strukturera analysen enligt de föregående teman som används i resultatet, här görs en selektion där vi väljer att belysa vissa aspekter som vi anser är viktiga för studien. I detta kapitel kommer vi med ett hermeneutiskt vetenskapsteoretiskt förhållningssätt försöka tolka informanternas utsagor, utifrån vår problemformulering om hur den sociala miljön påverkar enäggstvillingars identitetsskapande. Med detta hoppas vi bidra till ett sammanhållet innehåll och en lättförståelig läsning. I analysen belyses begrepp såsom identitet, självuppfattning och grupptillhörighet utifrån de teorier vi tidigare behandlar om identitet, social identitet samt social jämförelse.

6.1 Självuppfattning, självständighet och bundenhet utifrån social identitetsteori

Våra informanter talar om sig själva med utgångspunkt i sina tvillingrelationer och i förhållande till sin tvilling, vilket visar att de ser sig själva utifrån kategorin tvillingar, eller som medlem av gruppen tvillingar. Vetskapen om att tillhöra en grupp bidrar till kategoriseringar där man kategoriserar de personer som är lika det egna jaget i in-grupp och personer som skiljer sig från jaget i ut-grupp.⁶³ Två tvillingpar umgås aktivt med andra tvillingar. De delar erfarenheter och uppfattar varandra som väldigt lika, på så vis har tvillingparen som umgås med varandra även en annan förståelse för varandra menar de. Detta går att tolka som att det sker en kategorisering hos tvillingarna som kategoriserar de andra enäggstvillingarna i in-grupp, då de anser sig vara lika. Att samhörigheten till andra vänner inte beskrivs på samma sätt styrker detta. I teorin om identitet talar man om ett reflexivt jag som kategoriserar och uppfattar sig självt i relation andra sociala kategorier. Vi tolkar detta som att enäggstvillingarna uppfattar sig själva utifrån sin sociala kategori som är tvilling. Att de även har lättare för att nämna likheter än olikheter i sitt förhållande till sitt syskon tyder på en identifikation med kategoriseringen tvilling. På detta sätt skapas och formas individers identitet genom självkategoriseringar eller identifikationer enligt den sociala identitetsteorin. Att enäggstvillingar ser sig själva utifrån gruppen tvillingar framgår hos de par som jämför sin tvillingrelation med andra tvillingrelationer. På frågan om relationen till tvillingen börjar de flesta automatiskt att jämföra sig med andra tvillingpar utifrån de erfarenheter och föreställningar de har om andra tvillingpar. Ett par säger bland annat att de inte står varandra så nära som andra tvillingar gör och menar att vissa enäggstvillingar inte kan vara utan

---

⁶³Jan E. Stets and Peter J. Burke (2000): "Identity Theory and Social Identity Theory". *Social Psychology Quarterly*, 63 (3), s. 225

varandra men att de kan det, de är väldigt olika menar de. Att tvillingarna identifierar sig med andra tvillingar bidrar till deras identitetsskapande.⁶⁴ Att man kategoriserar sig själv i in-gruppen förstärker upplevelsen av antingen likheter mellan det egna jaget och övriga medlemmar i in-gruppen eller en förstärkt upplevelse av skillnader mellan jaget och medlemmar i ut-gruppen.⁶⁵ För tvillingarnas del blir konsekvenserna av självkategorisering en förstärkt upplevelse av skillnader mellan den egna relationen och andra tvillingrelationer.

I den sociala identitetsteorin uppfattas individen som en rollutövare som agerar utefter de förväntningar som förknippas med rollen och agerandet. Att tvillingar har en social identitet som även är en rollbaserad identitet innebär att individerna tillhör en specifik grupp. Detta kan för individen innebära att hen agerar utefter de förväntningar som förknippas med identiteten.⁶⁶ De förväntningar våra informanter upplever i sin rollbaserade identitet varierar i skiftande grad. Amanda berättar att hennes syster alltid har presterat bättre i skolan och att hon kom att förbättra sina betyg då hon upplevde en press från omgivningen över att inte prestera lika bra. På likande vis upplever Frida och Johanna att de förväntas göra lika bra ifrån sig i skolan och få samma betyg, trots att förutsättningarna för inläring inte är desamma. För en annan tvilling innebar förväntningar att hon skulle dela med sig all information till sin tvilling. Detta upplever hon som något negativt och blir förvånad över att omgivningen tar för givet att hon delar med sig information till sin syster även när hon blir tillsagd att inte göra det. Den sociala identiteten är ofta en stereotypisk identifiering.⁶⁷

För de flesta tvillingar är omgivningens förväntningar förknippade med den sociala identiteten, det vill säga identiteten som tvilling. Dessa förväntningar handlar vanligtvis om prestationer av olika slag och innefattar en jämförelse som görs mellan tvillingarna. Johanna är storasyster och förväntas fungera som en ”stöttepelare” i relationen till sin tvilling. Enligt omgivningen är hon den mer glada och positiva och förväntas därför alltid att vara positiv och glad berättar hon.

Ett tydligt mönster och samstämmighet i informanternas beskrivningar om sig själva och sitt syskon är egenskaperna omhändertagande och hjälpsam. Dock framgår det att en individ i dessa relationer har en identitet som är mer omhändertagande och där även omgivningen förväntar sig att personen ska agera utefter de förväntningar som är förknippad med den

---

⁶⁴ Jenkins, R. (2008). *Social identity*. (3. ed.) London: Routledge. Sid 16-18

⁶⁵ Jan E. Stets and Peter J. Burke (2000): "Identity Theory and Social Identity Theory". *Social Psychology Quarterly*, 63 (3), s. 232

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Jenkins, R. (2008). *Social identity*. (3. ed.) London: Routledge. S. 112-113

omhändertagande identiteten. Den person som förväntas vara mer omhändertagande är den som är förstfödd, som i tvillingarnas fall rör sig om maximalt tjugo minuter. Den förstfödda har i de flesta fall intagit en identitet som kan jämnställas med ”storasyster”. De förväntningar som omgivningen ställer på den rollbaserade identiteten storasyster är att vara mer omhändertagande, hjälpsam och att även fungera som en ”stöttepelare”. Detta är beskrivningar som är samstämmiga i båda tvillingars beskrivningar om personen. Intressant att påpeka är att den person som fått en mer omhändertagande identitet har i samtliga tvillingrelationer också varit den som beskrivs och beskriver sig själv som mer social, initiativtagande, vågande, ledande, pratglad, framåt, och/eller utåtagerande. Detta har bidragit till att det yngre syskonet intagit en rollbaserad identitet som mer tillbakadragen, tystlåten, osäker och/eller blyg. Det yngre syskonet tar därför mindre ansvar och kan förlita sig på sin ”storasyster”.

Grupprocesser och gruppegenskaper påverkar individers sociala själv beroende på i vilken grad man identifierar sig med gruppen. Trots upplevelser av trygghet och samhörighet återfinns en tydlig avvikelse från detta par. I detta fall är båda tvillingar medvetna och samstämmiga i frågan om relationen till varandra. Tillhörigheten i en viss grupp kan vara svår att förneka och då försöker individerna istället att förmedla en rikare bild av sig själva genom att exempelvis betona andra identiteter.⁶⁸ En av dessa beskriver sig som mer social och initiativtagande i förhållande till tvillingen och upplever att hon hämmas i den egna personliga utvecklingen på grund av sin tvilling. Relationen är anstängande eftersom systemen är väldigt fäst vid henne vilket bidrar till att hon inte aldrig kan göra saker på egen hand. Hotfulla situationer kan för individen innebära ett hot mot det egna självvet vilket kan bero på i vilken utsträckning de förknippar sig med gruppen. Manuela Barreto och Naomi Ellemers menar att motstånd mot en påtvingad kategorisering uppstår när människors själv-kategoriseringar försummas.⁶⁹ Vid upplevelser av oundvikliga oönskade kategoriseringar ökar individens fördomar mot den egna in-gruppen för att rädda den egna identiteten. Att hon hämmas i den egna personliga utvecklingen beror framförallt på att systemen inte är lika social och framåtgående vilket gör att även hon upplever svårigheter med att etablera nya kontakter. Människor i allmänhet är mindre villiga att betraktas i termer av kategoriseringar som de har blivit tilldelade av andra, än att vara med i grupper vars medlemskap de har valt själva.⁷⁰

---

⁶⁸ Ellemers N, Spears, R and Doosje B. (2002): “SELF AND SOCIAL IDENTITY”. *Annual Review of Psychology*, 53, s. 171

⁶⁹ Ibid.

⁷⁰ Ibid.

Det går att urskilja två specifika par i empirin hos vilka en ömsesidig identifikation sker i större grad än hos övriga par. Överlag har dessa två par mest samstämmiga svar. En anledning till varför dessa är mer samstämmiga kan bero på social interaktion. Dessa par bor tillsammans, är väldigt bundna till varandra och delar vardag. Forskning tyder på att människor som interagerar mer med varandra blir också mer lika i beteende och personlighetsdrag.⁷¹ Gruppmedlemskap är viktigt för människans utveckling och identitetsskapande vilket kan resultera i en kollektiv självkänsla och ju mer individen förknippar sig med gruppen desto starkare blir den sociala identiteten.⁷² En av dessa tvillingar berättar hur gärna hon vill kunna göra saker på egen hand och tycker att det kan vara skönt att få vara ensam och önskar att hon vore mer självständig. Detta tvillingpar har svårt för att separeras och upplevde separationsångest i tidig ålder. Michael Hogg och Elizabeth A. Hardie påvisar att individer som identifierar sig själva med en grupp upplever en stark attraktion till och beter sig i samförstånd med gruppen som de identifierar sig med, där det även påvisas en likformighet i uppfattningar och handlingar bland personer som innehar en gruppbaserad identitet. Det andra paret umgås i stort sett helat tiden, förutom när de jobbar vid olika tider. Tvillingarna är väldigt medvetna om sig själva och sitt beteende i och med att de under hela uppväxten har haft någon att reflektera sig i. Det kan vara svårt att skilja på gruppen och rollidentiteten från den personliga identiteten. En personlig identitet innebär således kategorisering av jaget som en unik helhet skild från andra individer. Ett tvillingpar beskriver sig själva som väldigt olika varandra. De beskriver sig själva som självständiga individer med olika umgängen och intressen. Att dessa tvillingar agerar utefter egen strävan snarare än som medlem av en kategori framgår tydligt här. För att även tala om att dessa var de tvillingar som separerades i tidigast ålder då de valde att gå på olika skolor.

6.2 Tvillingens självuppfattning baserad på omgivningens uppfattning

En av tvillingarna beskriver en tydlig medvetenhet kring att omgivningen uppfattar henne och sin syster på olika sätt samtidigt som hon frågar sig hur man egentligen vill bli uppfattad i förhållande till den andra, detta förklarar hon som något svårt. Teorin om spegeljaget går ut på precis det som hon berättar: Hur vi uppfattar oss själva i andras ögon och hur vi tolkar denna bedömning.⁷³ Det ligger mycket värdering i att vara tvilling och de bär på en föreställning om

---

⁷¹ Horwitz, A.V., Cideon, T.M., Schmitz, M.F., and Davis, D. (2003): "Rethinking Twins and Environments: Possible Social Sources for Assumed Genetic Influences in Twin Research". *Journal Of Health & Social Behavior*, 44(2), 113

⁷² Ellemers N, Spears, R and Doosje B. (2002): "SELF AND SOCIAL IDENTITY". *Annual Review of Psychology*, 53, s. 171.

⁷³ Cooley, C.H. (1902). *Human nature and the social order*. New York: Schocken books. S.184

hur den allmänna uppfattningen av hur en tvilling ska vara. Cooley menar att individer formas efter den bild som de själva har skapat efter vad de tror att omgivningen tror om dem.⁷⁴ Det är något som går att tillämpa på tvillingarnas upplevelser i den sociala omgivningen och eftersom de dessutom blir jämförda i en stor utsträckning gör detta att de blir mycket medvetna om sig själva och framför allt omgivningens bild av dem, något som definitivt formar dem. De är inte bara medvetna om representationen av sin egen självbild utan är dessutom måna om sin systers bild i omgivningen. Detta exemplifieras genom att samtliga har fått erfara att omgivningen har blandat ihop dem och att de då fått agera sin syster för en kort stund. Några av tvillingarna beskriver dock en problematik i att inte kunna föra en konversation med en bekant utan att föreställa sig vad personen tänker om dem och på vilket sätt de eventuellt blir jämförda. De berättar om särskilda karaktärsdrag som de vill leva upp till efter att ha skapat en tolkning av hur omgivningen ser på dem, till exempel att en av tvillingarna ses som glädjespridaren i sin omgivning. Tolkar vi detta utifrån spegeljaget kan vi se det som att vår självkänsla till viss del grundar sig i vad andra tycker om oss och att den påhittade bedömningen av oss då blir avgörande för vår självbild och vårt uppförande. Cooley beskriver spegeljaget som något vi alltid bär med oss, omedvetet och medvetet för att på så vis kunna stämma av och göra en tolkning av hur andra ser på oss.⁷⁵ När vi ber dem beskriva sig själva tycker somliga att det är svårt, men de tycker att det är lättare att svara på frågan vad de tror att omgivningen eller vad deras tvillingsyster tycker om dem. Vi anpassar oss efter den bild vi tror att andra har av oss och formar oss sedan därefter, och det påverkar vår självbild.

6.3 Att jämföra sig med sin tvilling och att bli jämförd av den sociala omgivningen

Den sociala jämförelseteorin går ut på att vi prövar och jämför våra åsikter med andra individer, gärna en person som liknar oss och som vi dessutom anser vara lite bättre än oss.⁷⁶ Detta gör att vi formar vår sociala och individuella identitet genom att skapa ett ramverk för vårt och andras beteenden vilket utmärker en individ i relation till andra.⁷⁷ Det är något som är tydligt att enäggstvillingarna har gjort i samspel med sin syster i och med att de alltid har haft varandra som ett ramverk att reflektera sig i och för att kunna utvecklas. Denna jämförelse kan även komma att skapa en inre påfrestning hos de individer som jämför sig med andra, särskilt med de som de känner tillhörighet med. Detta beskrev samtliga informanter och uttryckte en tydlig frustration kring att bli jämförd av omgivningen och benämner det

---

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ Ibid., 185

⁷⁶ Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. *Human Relations*, 7, s. 117

⁷⁷ Jenkins, R. (2008). *Social identity*. (3. ed.) London: Routledge. S. 16-18

dessutom som den största nackdelen med att vara tvilling. Konsekvensen av denna påtagliga jämförelse blir att systrarna jämför sig med varandra och talar om konkurrens i olika utsträckning eftersom de alltid har någon att tävla mot. Detta leder även till en rädsla för att inte vara lika omtyckt som sin syster samtidigt vill de inte heller framstå som bättre än sin syster då det skulle ge dem skuld känslor. Detta är något som Festinger belyser i den sociala jämförelseteorin, det vill säga att vi gärna eftersträvar en konformitet med de vi vill förlika oss med. Om olikheterna är för stora upphör jämförandet enligt den sociala jämförelseteorin.⁷⁸ Detta stämmer mycket väl in på tvillingarna då de under åren har tagit till flera strategier för att slippa att bli jämförda. Det kan vara stora beslut som att gå på olika skolor och gymnasieprogram eller i form av olika hårfärg eller klädstil, där resultatet då blir att de inte blir jämförda eftersom olikheterna är för stora och därmed ointressanta. Vår bedömning av oss själva är beroende av hur andra bedömer oss.⁷⁹ Detta märks tydligt hos tvillingarna eftersom de många gånger påverkas av hur de blir jämförda och hur de uppfattar att omgivningen bedömer dem. Flera av dem menar att självförtroendet har tagit skada av att alltid undra hur omgivningen jämför dem. Mycket funderingar handlar om utseendet och om de ser tillräckligt bra ut i jämförelse med sin syster. Den subjektiva bedömningen kan här bli avgörande beroende på hur personen jämför sig. Ju viktigare en förmåga är för en individ och ju mer det kan relateras till det egna jaget desto mer benägen kommer hen att bli till att jämföra sig menar Festinger.⁸⁰ En av tvillingarna sa att systemen tränade mer än hon, något hon inte lade särskilt stor vikt i, men tanken av att omgivningen jämförde deras utseende blev svår. Detta går att tolka som att träningen inte är ett alltför viktigt attribut för henne och blev därmed inte benägen om att jämföra sig men desto viktigare blir tanken kring att omgivningen jämför deras utseende. Detta gör dessutom att hon har svårt att gå osminkad på jobbet vid de tillfällen hon vet att systemen inte är det, och uttrycker även en viss utseendefixering som beror på den sociala jämförelsen. Festinger skriver att för två personer som är lika varandra med undantag för några särskilda skillnader kommer dessa skillnader att vara mycket betydelsefulla i deras relation. I tvillingarnas fall är även små skillnader av betydande karaktär för att det är de som gör dem unika. När vi frågade dem om hur omgivningen skiljer dem åt kunde de snabbt ge exempel på särskilda karaktärsdrag som de inte delar med sin syster som till exempel att de har olika skratt eller att deras sidbenor i håret är åt olika håll. Samtidigt som det också är viktigt för dem att vara lika och därmed eftersträva en likformighet med sin

---

⁷⁸ Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. *Human Relations*, 7, s. 117

⁷⁹ *Ibid.*, 118

⁸⁰ *Ibid.*, 130

syster, något som Festinger också skriver om och menar att människor gärna ändrar på sig själva och sina åsikter för att stämma överrens med gruppen som de vill känna tillhörighet till för att på så vis uppnå en konformitet.⁸¹ Detta visade sig inte bara i deras intressen och vardag utan även i framtidsambitioner, åsikter och tankar.

6.4 Bundenhet och trygghet i sin tvillingrelation

Samtliga tvillingar beskriver sin relation som ett starkt band som inte kan jämföras med relationen till övriga syskon. Viktigt att påpeka är att samtliga tvillingar har eller har haft ett annat syskon utöver sin tvilling. De menar att en tvillingrelation inte kan jämföras med relationen mellan syskon som inte är tvillingar. De har en upplevelse av ett starkt band och en större gemenskap till sin tvilling än vad de har till andra syskon.

Tancredy och Fraley försöker förklara det känslomässiga band som uppkommer mellan tvillingar och menar att anknytningen som sker mellan enäggstvillingar kan jämföras med anknytningen mellan spädbarn-vårdgivare då båda anknytningsrelationer kännetecknas av samma funktioner. Upplevelsen av trygghet och samhörighet är karaktäristiskt för dessa tvillingrelationer. En tvilling berättar att hon alltid känner sig trygg med sin tvilling och upplever därför en stor trygghet i sitt liv, *”jag har aldrig varit rädd för att vara ensam för jag aldrig är ensam.”* I situationer som upplevs jobbiga och hotfulla använder hon sin syster som stöd. Att man upplever separationsångest när relationen störs är något som minst fyra av våra informanter direkt talar om. De två par som är mest bundna till varandra upplever svårigheter i att inte vara tillsammans och en rädsla över att inte klara sig utan varandra. Att tvillingar har en större potential att utveckla en anknytning till varandra menar man har att göra med att de spenderar mer tid tillsammans, delar erfarenheter och även miljöer. Samma faktorer bidrar även till att enäggstvillingar blir generellt mer beroende av varandra än icke tvillingar.⁸²

I vår tidigare forskning har vi använt oss av en artikel av Meike Watzlawik som visade sig stämma överrens med vår egen studie, mer än vi kunde tänka oss. Syftet med den studien som artikeln redogör för är att kartlägga olika typer av syskonrelationer och de olika betydelsena. Enäggstvillingarna visade sig ha betydligt mycket svårare än andra syskon att tala om skillnader men kunde också nämna fler likheter än andra syskongrupper då omgivningen blir en betydande faktor som pekar ut likheter och skillnader. Flera gånger under intervjuerna kunde de komma på sig själva med att jämföra sig med sin syster utan att vi bett om det. De

---

⁸¹ Ibid., 131

⁸² Tancredy, C. M., & Fraley, R. C. (2012). ”Twin and Sibling Attachment in a Nationally Representative Sample”. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 38(3), s. 310

tyckte att det var svårt att prata om skillnader eller egenskaper som utgjorde just dem eller om vi bad dem att komma på ett intresse som de inte delade med sin syster. När vi däremot bad dem prata om likheter svarade de utan tvekan och kunde ge flera exempel, ofta svarade de något i stil med "*det mesta!*" Artikeln menade också att tvillingar har visat sig bli mer självsäkra än andra tack vare tryggheten från sin syskonrelation och vetskapen om att aldrig vara ensam vilket stärker identiteten att umgås med någon som de själva. Men även att hitta skillnader som stärker känslan av att inte vara precis som någon annan är viktigt för identitetsskapandet. Vi märkte flera gånger att våra informanter hade svårare för att nämna skillnader än likheter, de talade alltså hellre om gemensamma intressen och likheter i allmänhet än att ge exempel på vad som skiljer dem åt, alltså precis vad artikelns studie hade visat. Vi frågade dem om de hade något intresse som de inte delade med sin syster, för många tog det lång tid att svara och kunde inte på rak arm ge tydliga exempel på vad som särskilde dem från sin syster.

7. Sammanfattning

Tvillingens föreställning av omgivningens uppfattning bidrar till individernas identitetsskapande där de försöker leva upp till denna föreställning. Att omgivningen jämför tvillingarna bidrar till att de jämför sig med varandra som leder till en intern konkurrens. De blir på så sätt medvetna om sin självbild som presenteras. Att vara enäggstvilling skapar känslor av trygghet och gemenskap men kan även bidra till en upplevelse av osjälvständighet. Sammanfattningsvis bidrar intern och extern jämförelse och enäggstvillingarnas upplevelse av självständighet respektive bundenhet till sin tvilling till deras identitetsskapande.

7.1 Självpupfattning, självständighet och bundenhet

Individualiteten är av ytterst stor vikt för enäggstvillingars självpupfattning och identitet, där samtliga stävar efter att bli sedda som individuella individer och inte i utifrån tillhörigheten tvilling. Behovet av att skilja identiteterna åt är av störst prioritet, förutom för en som beskriver sin och sin tvillings identitet som densamma. Samtliga uppger att de känner en stark trygghet och samhörighet i sin relation, trots att samtliga parter är noggranna med att belysa olikheter. Ålderskillnaden är av stor betydelse för individerna där de tillskrivits identiteter som lilla- respektive storasyster. I dessa fall har personerna även tillskrivits egenskaper som förknippas med den rollbaserade identiteten. Detta har även bidragit till en känsla av att leva upp till de förväntningar som ställs på respektive identitet. Trots upplevelser av trygghet och gemenskap anser en tvilling att hon hämmas i den egna personliga utvecklingen på grund av sin tvilling.

7.2 Omgivningens uppfattning av tvillingarna

Enäggstvillingarnas identitet formas i förhållande mellan den egna självpupfattningen och de föreställningar och upplevelser de har av hur den sociala omgivningen uppfattar dem. Våra informanter är medvetna om omgivningens svårighet att skilja dem åt men att detta inte påverkar dem i lika stor utsträckning som när de var yngre. De är måna om den bild de ger av varandra och har lärt sig att representera varandra på ett förtroendegivande sätt genom att ibland kunna inta varandras identiteter vid behov för att inte ge en dålig bild av sin syster. Den vanligaste reaktionen från omgivningen är att benämna tvillingarna som en enda individ och utgå från att de vill göra samma saker, något som gör dem irriterade. De får mycket uppmärksamhet av släkt och vänner men även mycket uppmärksamhet från omgivningen som ständigt vill jämföra dem. Den nära omgivningen kan uppleva en svårighet i bemötandet av

tvillingarna, familjen kan oroas över att inte kunna göra båda nöjda med de gåvor de får och vännerna kan uppleva en svårighet i vem av tvillingarna de ska höra av sig till utan att den andra tar illa upp.

7.3 Tvillingarnas interna och omgivningens externa jämförelser

Det tvillingarna beskriver som mest påfrestande med sin relation är den sociala jämförelsen. Tvillingarna är medvetna om att de blir jämförda i olika utsträckning, något som de ser som den största nackdelen med att vara tvilling eftersom det hämmar dem i deras identitetsskapande. Omgivningens fascination över enäggstvillingar delas inte med tvillingarna. Omgivningens jämförelse har bidragit till en större jämförelse och konkurrens mellan tvillingarna eftersom de vill leva upp till omgivningens bild av dem och vill inte vara sämre/mindre omtyckt än sin syster. För att undvika denna jämförelse valde två par att gå på olika skolor vilket medförde till upplevelsen av ha en egen identitet. Alla upplever jämförelsen som något negativt och vill undvika detta, vissa eftersträvar likheter och andra eftersträvar skillnader.

7.4 Relationen till varandra och till övrig omgivning

Känslan och vetskapen av att alltid ha någon vid sin sida skänker enäggstvillingarna en stor trygghet som bidrar till att relationen till sin syster är väldigt stark. Somliga par är mer beroende av varandra och har svårt att inte vara tillsammans, ett par beskrev även en känsla av separationsångest. Andra föredrar att vara mer självständiga i sin tvillingrelation och har inte ett lika stort behov av varandra, den röda tråden här är att de paren har bott/bor hemifrån och dessutom har/har haft pojkvän. Under åren har de bråkade och ibland tyckt att det har varit påfrestande att ha en tvilling, men samtliga säger trots allt att de inte skulle vilja ändra sin situation eftersom alla känner att bandet mellan dem är så pass starkt.

8. Reflektioner

Vårt fokus för denna uppsats har varit på identitet och dess olika vägar till utveckling. Vi har haft möjligheten att träffa tio intressanta individer som lärde oss mycket om just identitetsskapande. Utifrån vår socialpsykologiska kunskap och med hjälp av de teorier vi har använt oss av har vi här gjort en redogörelse som vi hoppas ska ha gjort rättvisa för samtliga utsagor och intryck. Vi kan i efterhand konstatera att vår förförståelse faktiskt inte låg särskilt långt från sanningen, något som vi upplever som positivt då vi anser att det bekräftade vår förförståelse som realistisk. Denna studie har bidragit till en ökad förståelse och kunskap om miljöns påverkan på enäggstvillingars identitet, men även att omgivningen har en enormt stor inverkan på dem och hur viktigt det är för dem att bli sedda som unika individer. Denna insikt går att tillämpa på alla individer och inte endast tvillingar men vårt studieobjekt har varit enäggstvillingar och därför talar vi utifrån dem och deras upplevelser. Att dagligen bli jämförd med sitt syskon och därmed synad in i minsta detalj och att då bli bedömd utifrån det är något som är väldigt påfrestande, i synnerhet i ett samhälle där en unik personlighet och identitet är två avgörande faktorer för att kunna ta sig framåt. Därför hoppas vi att denna uppsats har kunnat ge en insikt och kanske en tankeställare hos läsaren att enäggstvillingar naturligtvis bör ses som två helt olika individer som har blivit födda med ett likadant utseende. Vi hoppas också att fördomar kring begreppet enäggstvilling ska ha svalnat en aning och att den fascination man känner inför att jämföra dem inte delas med tvillingarna, tvärtom. Något att ha i åtanke är att en så självklar sak som att inte benämna dem som en enhet eller att inte ”klumpa ihop” dem blir av stort värde för dem.

Vi är nöjda med vår uppsats och vårt samarbete har fungerat väldigt bra. Då både tid och resurser har varit begränsade har vi på ett fungerande sätt förhållit oss till de befintliga ramarna, även om studien på många sätt skulle vara intressant att utföra i en större skala för att få en ännu större kunskap kring identitetsskapandet hos enäggstvillingar. Detta arbete belyser endast tvillingens tolkning av omgivningens bild av dem, en intressant aspekt skulle dock varit att även ta del av omgivningens bild av tvillingarna och alltså intervjua exempelvis familjen. I ett tidigt skede av arbetet var det den vägen vi tänkte gå men insåg snabbt att det skulle bli ett alltför omfattande arbete för vår nivå. En annan sak som vi kunde gjort annorlunda var att inte ha som avsikt att intervjua syskonen direkt efter varandra, vi upptäckte att den första intervjun färgade vår förståelse inför den andra systemens intervju. Å andra sidan hade vi våra intryck och deras utsagor färskt i minnet vilket var den största anledningen till att vi strävade efter att intervjua dem efter varandra. Det förekommer mycket tidigare forskning

som belyser genetiska och biologiska aspekter hos tvillingar, vi hoppas därför att denna uppsats kan bidra till mer forskning kring den sociala miljöns betydelse för identitetsskapandet hos enäggstvillingar. Förutom att ha bekräftat den tidigare forskningen genom att ha tillämpat den på vår studie har vi med denna uppsats försökt att bidra med en socialpsykologisk infallsvinkel.

Referenslista

Litteratur

- Birkler, Jacob (2008). *Vetenskapsteori: en grundbok*. 1. uppl. Stockholm: Liber.
- Bryman, Alan (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 1. uppl. Malmö: Liber ekonomi.
- Cooley, Charles Horton (1922). *Human nature and the social order*. New York: Charles Scribner's sons.
- Jenkins, Richard (2008). *Social identity*. 3. ed. London: Routledge.
- Johansson, Anna (2005). *Narrativ teori och metod: med livsberättelsen i fokus*. Lund: Studentlitteratur.
- Thurén, Torsten (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. 2., [omarb.] uppl. Stockholm: Liber.
- Ödman, Per-Johan (2007). *Tolkning, förståelse, vetande: hermeneutik i teori och praktik*. 2., [omarb.] uppl. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.

Elektroniska källor

- Ellemers N, Spears, R and Doosje B. (2002): "SELF AND SOCIAL IDENTITY". *Annual Review of Psychology*, 53, 161–86.
Tillgänglig: Academic Search Elite [2013-10-10]
- Festinger, L. (1954): "A theory of social comparison processes". *Human Relations*, 7 (2) 117-139.
Tillgänglig: Sage Journals [2013-11-27]
- Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. 2002. (PDF) Stockholm: Vetenskapsrådet.
Tillgänglig: http://www.cm.se/webbshop_vr/pdf/etikreglerhs.pdf [2014-01-12]
- Horwitz, A.V., Cideon, T.M., Schmitz, M.F., and Davis, D. (2003): "Rethinking Twins and Environments: Possible Social Sources for Assumed Genetic Influences in Twin Research". *Journal Of Health & Socail Behavior*, 44 (2), 111-129.
Tillgänglig: Academic Search Elite [2013-09-17]
- Jang, K.L., W. J Livesley and P.A Vernon. (1996): "Heritability of the big five personality dimensions and their facets: a twin study". *Journal of Personality*, 64 (3), 577-591.
Tillgänglig: Academic Search Elite [2013-09-17]
- Stets, J. E., and Burke, P. J. (2000): "Identity Theory and Social Identity Theory". *Social Psychology Quarterly*, 63 (3), 224-237.
Tillgänglig: Academic Search Elite [2013-10-10]

Tancredy, C. M., & Fraley, R. C. (2012): "Twin and Sibling Attachment in a Nationally Representative Sample". *Personality and Social Psychology Bulletin*, 38 (3), 308-316.
Tillgänglig: MEDLINE [2013-09-18]

Watzlawik, M. (2009): "The Perception of Similarities and Differences Among Adolescent Siblings - Identification and Deidentification of Twins and Nontwins". *Journal of Adolescent Research*, 24 (5), 561-578.
Tillgänglig: ERIC [2013-09-18]

Internetkällor

<http://ki.se/ki/jsp/polopoly.jsp?d=44145&l=sv> [2013-12-23]

<http://www.tryggabarn.nu/gravid/tvillingar/tvillingar-fakta> [2013-12-24]

<http://www.tvillingklubben.se/twins/qa.asp> [Hämtad 2013-12-23]

Bilaga

Bakgrund

Hur gammal är du?

Vad har du för sysselsättning (jobb, skola)?

Civilstånd?

Bostad?

Hur många och vilka består din familj av?

Har du/ni några djur?

Vad har du för intressen?

Hur ser en typisk dag ut i ditt liv?

Hur såg din skoltid ut? Från lågstadiet till gymnasium.

Hur såg dina relationer ut? Betyg? Din roll i klassen, kom den att ändras? Hur trivdes du?

Tror du att den såg ut på samma sätt för ditt syskon?

Hur skulle du beskriva dig själv som person?

Hur tror du att din tvilling skulle beskriva dig?

Hur skulle du beskriva din tvilling?

Hur tror du att de som känner dig skulle beskriva dig (ytliga/nära)?

Har ni många gemensamma vänner?

Känner du att ni har olika roller i era kretsar? Beskriv!

Identitet

Hur är det att vara tvilling?

Hur tror du att det har påverkat din personlighet?

Finns det fördelar? Finns det nackdelar? Beskriv.

Vilka är era största likheter skulle du säga?

Vilka är era största skillnader skulle du säga?

Tycker de som känner er väl att ni är lika i sätt och utseende?

Har ni utnyttjat era likheter? (Till exempel s k pranks)

Hur är er relation till varandra?

Upplever du trygghet i din roll som tvilling?

Känner du till några fördomar (både bra/ dåliga) kring tvillingar, tycker du att de stämmer?

Vilket sätt?

Känner du några förväntningar, eller rentav krav på din roll som tvilling?

Händer det ofta att du blandas ihop med ditt syskon? Hur känns det?

Är det viktigt för dig att skilja på era identiteter?

Skulle du säga att du känner dig självständig? På vilket sätt?

Har du något intresse som din tvilling inte delar med dig? Exempelvis sport, musik.

Gemensamma intressen?

Har ni genom åren provat på saker samtidigt? Exempelvis första berusningen, sminkningen etc.

Familj

Hur är din relation till dina föräldrar?

Hur tror du att ditt syskons relation är till föräldrarna?

Hur tror du att dina föräldrar/släkt har påverkats med tvillingar?

Har familj/släkt uppmuntrat till era likheter/skillnader?

Har det funnits tillfällen i uppväxten då det har varit jobbigt att ha en tvilling, isåfall: när?

Har du någon gång önskat att du inte vore en tvilling (och istället ”bara” syskon)?

Vilket är ditt favoritminne med din tvilling?

Cecilia Öman, studerande vid Högskolan i Halmstad och är uppvuxen i Skaraborg. Hon är intresserad av gruppdynamik och identitetsskapande, men även katter.

Antonija Ladan, studerande vid Högskolan i Halmstad och är uppvuxen i Nässjö. Hon har ett genuint intresse för sociala samspel mellan människor men även för organisationspsykologi och förändringsarbete.

Besöksadress: Kristian IV:s väg 3
Postadress: Box 823, 301 18 Halmstad
Telefon: 035-16 71 00
E-mail: registrator@hh.se
www.hh.se